

Iida Roikonen

**POPULISTISEN RETORIIKAN DISKURSSEJA
MAAHANMUUTTOKESKUSTELUISSA 2020 JA 2025**
Vertaileva diskurssianalyysi perussuomalaisten poliitikkojen
televisiokeskusteluista

Yhteiskuntatieteiden tiedekunta

Kandidaatintutkielma

Tammikuu 2026

TIIVISTELMÄ

Iida Roikonen: Populistisen retoriikan diskursseja maahanmuuttokeskusteluissa 2020 ja 2025 – Vertaileva diskurssianalyysi perussuomalaisten poliitikkojen televisiokeskusteluista

Kandidaatintutkielma

Tampereen yliopisto

Yhteiskuntatutkimus

Tammikuu, 2026

Suomessa oikeistopopulisteiksi lukeutuvien perussuomalaisten korkea kannatus vuoden 2023 eduskuntavaaleissa johti hallituspaikkaan. Sen jälkeen perussuomalaisten populistinen retoriikka on noussut toistuvasti julkiseen keskusteluun. Äärimmilleen vietynä populismi on uhka Suomen demokraattiselle monipuoluejärjestelmälle, kuten Turkin ja Unkarin rappeutuneet demokratiat ovat osoittaneet. Populistisen retoriikan tunnistaminen on siis tärkeää, ja siksi tässä kvalitatiivisessa tutkielmassa vastataan kysymyksiin, mitä populistisia retorisia diskursseja on erotettavissa perussuomalaisten puheenvuoroista televisiokeskusteluissa, ja millä mahdollisilla tavoilla retoriset diskurssit eroavat vuosien 2020 ja 2025 aineistoissa. Aineistot ovat televisiokeskusteluita, joissa käsitellään Suomen maahanmuuttopolitiikkaa. Vanhemmassa aineistossa keskustelemassa ovat perussuomalaisten sekä vihreiden kansanedustajat, ohjelman juontaja ja uudemmassa aineistossa neljänenä on myös kokoomuksen kansanedustaja. Keskustelu on litteroitu ja aineistoja analysoidaan retorisen diskurssianalyysin menetelmin. Aineistoista löydettyjä diskursseja verrataan toisiinsa. Työ edustaa populismin tutkimuskentällä puhetapojen, kielenkäytön sekä merkityksenantojen tutkimusta diskurssiteoriaan ja populismin määritelmiin peilaten.

Aineistoista oli löydettävissä yhteensä neljä diskurssia. Ne olivat suomalaisuuden puolustamisen, uhkakuvan, maahanmuuttajia jaotteleva ja arvottava sekä epäoikeudenmukaisuuden diskurssi, joista suomalaisuuden puolustamisen diskurssi esiintyi vain vuoden 2025 aineistossa. Uhkakuvan diskurssissa liitettiin maahanmuuttajat ja väkivallan uhka toisiinsa. Suomalaisuuden puolustamisen diskurssissa suomalaisuus ja kulttuurinen identiteetti koettiin uhatuksi. Maahanmuuttajia jaottelevassa ja arvottavassa diskurssissa annettiin ymmärtää, että vain tietynlaiset maahanmuuttajat ovat tervetulleita Suomeen. Aineiston perusteella maahanmuuttajia jaettiin hyviin ja huonoihin kansallisuuden sekä oleskeluluvan haun syyn perusteella. Epäoikeudenmukaisuuden diskurssissa asetettiin vastakkain länsimaat ja Lähi-idän maat sekä työperäiset maahanmuuttajat ja turvapaikanhakijat. Retorisista keinoista eniten käytettiin vastakkainasettelua, stereotypisointia, tunteisiin vetoamista ja liioittelua.

Diskurssien välisiä eroja pohtiessa, aineistojen keskustelijoiden retoristen tyylien erilaisuus, poliittinen tilanne ja hallitus–oppositio-asetelma nousivat esille. Retoriikaltaan vuoden 2025 aineistossa käytetään kärjistävämpää kieltä kuin vuoden 2020 aineistossa, mutta argumenttien taustalla on hyvin samankaltaisia ajatuksia. Vaikka suurin osa diskursseista löytyi molemmista aineistoista, oli niiden välillä myös eroja. Vanhemmassa aineistossa ollaan selkeästi sallivampia työperäistä maahanmuuttoa kohtaan kuin uudessa. Viidessä vuodessa on tapahtunut muutosta radikaalimpaan suuntaan perussuomalaisten retoriikassa. Vastakkain asettelevan ja tunteisiin vetoavan populistisen retoriikan normalisoituminen tuottaa uusia vakiintuneita diskursseja maahanmuuttokeskusteluun. Laitaoikeiston nousu Euroopassa ja Suomessa näkyy rasismia entistä sallivampana keskusteluilmapiiirinä.

Avainsanat: populismi, oikeistopopulismi, retorinen diskurssi, perussuomalaiset, maahanmuutto

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

TEKOÄLYN KÄYTTÖ OPINNÄYTTEESSÄ

Opinnäytteessäni on käytetty tekoälysovelluksia:

- Ei
- Kyllä

Ilmoitukseni mukaan olen käyttänyt opinnäytteessäni tutkielmaprosessin aikana seuraavia tekoälysovelluksia:

Tekoälysovellusten nimet ja versiot: Microsoft Copilot, versio GPT-5

Käyttötarkoitus: Tekoälyä on käytetty tässä tutkielmassa oikeinkirjoituksen tarkastamisen apuna. Tekoälylle on syötetty koko teksti ja pyydetty etsimään kirjoitusvirheet. Tekoäly on merkinnyt kirjoitusvirheet, minkä jälkeen jokainen sen nostama muutosehdotus on käyty erikseen läpi ja ehdotuksen ollessa aiheellinen, korjattu manuaalisesti tekstiin.

Osiot, joissa tekoälyä on käytetty: Tekoälyä on käytetty kaikkiin tekstin osiin ulkoasun viimeistelyvaiheessa.

Olen tietoinen siitä, että olen täysin vastuussa koko opinnäytteeni sisällöstä, mukaan lukien osat, joissa on hyödynnetty tekoälyä, ja hyväksyn vastuun mahdollisista eettisten ohjeiden rikkomuksista.

SISÄLLYSLUETTELO

1	Johdanto	1
2	Teoriatausta	4
	2.1 Populismin määritelmä	4
	2.2 Aikaisempi populismin tutkimus	6
	2.3. Suomalaisen populismin kehitys	8
3	Tutkimusasetelma.....	10
	3.1 Tutkimuskysymykset	10
	3.2 Aineisto.....	10
	3.3 Menetelmät	13
	3.4 Tutkimusetiikka	14
4	Tulokset.....	14
	4.1 Maahanmuuttajien uhkakuvan diskurssi.....	14
	4.2 Suomalaisuuden puolustamisen diskurssi	16
	4.3 Maahanmuuttajia jaotteleva ja arvottava diskurssi	17
	4.4 Epäoikeudenmukaisuuden diskurssi	19
	4.5 Vertailuasetelma	20
5	Johtopäätökset	21
6	Lähteet	27
	6.1 Aineistolähteet	27
	6.2 Kirjallisuuslähteet	27

1 Johdanto

Monet oikeistopopulisteiksi kutsutut puolueet ovat menestyneet Länsi-Euroopassa 2000-luvun alusta lähtien erityisesti liberaalidemokraattisten maiden vaaleissa, kuten Hollannissa, Sveitsissä ja Pohjoismaissa (Herkman 2019, 12). Puolueita on yhdistänyt erityisesti kansallismielisyys sekä islamvastaisuus (Herkman 2019, 13). Maakohtaisista eroista huolimatta perussuomalaiset ovat jakaneet siinä määrin samanlaisia arvoja (Herkman 2019, 13), että se lasketaan Suomessa oikeistopopulistiseksi puolueeksi (Granfelt 2010). Viime vuosina laitaoikeiston ja jyrkän äärioikeiston suosion kasvu on ollut havaittavissa Euroopassa, esimerkiksi Ranskan (Heikkilä 2024) ja Saksan (Turtiainen 2024) vaaleissa. Suomessa tämä näkyi perussuomalaisten suurena kannatuksen nousuna vuoden 2023 eduskuntavaaleissa (Tilastokeskus 2023), mikä johti hallituspaikkaan. Hallituskauden aikana perussuomalaiset ovat saaneet paljon kritiikkiä käyttämästään populistisesta retoriikasta, jota on osin kutsuttu provosoivaksi ja äärioikeistolaiseksi (Palonen 2023; sit. Kangas 2023).

Populismille löytyy monia määritelmiä, joista keskeisimmät esitellään tarkemmin luvussa 2.1. Laajimmin käytetyssä määritelmässä populismi mielletään ideologiaksi tai muita aatteita täydentäväksi ohueksi ideologiaksi (Mudde 2004). Koska tässä tutkielmassa keskitytään diskursseihin ja retoriikkaan, ymmärretään populismi tyyllillisenä vaikuttamisen keinona, jolla tehostetaan poliittista viestintää ja vedotaan tunteisiin. Populismissa korostuvat kansan ja eliitin vastakkainasettelu sekä ulkopuolelta tulevan uhan torjuminen, mikä usein näyttäytyy ulkomaalaisvihana, joskus myös rasismina (Herkman 2019). Retoriikka voi olla myös kansallismielistä sekä asioita yksinkertaistavaa (Herkman 2019). Laitaoikeisto on kattotermi jyrkästi nationalistisille, eliitin vastaisille oikeistopuolueille, jotka myös kokevat uhan tulevan ulkopuolelta (Kotonen 2023; Wilhelmus 2024). Laitaoikeiston alle kuuluvat äärioikeisto ja radikaalioikeisto, jotka eroavat toisistaan suhtautumisellaan demokratiaan (Mudde 2004, 549). Kansallismielisen ja populistisen retoriikan käyttö luokittelee nämä puolueet oikeistopopulistisiksi. Vaikka populismi liitetään erityisesti laitaoikeistoon, yhä useammin myös ei-radikaalit ja ei-äärioikeistolaiset oikeistopuolueet ovat oikeistopopulistisia (Mudde 2004, 549), kuten perussuomalaiset. Vähemmän radikaalit oikeistopopulistiset puolueet keskittyvät kansakunnan (*nation*) edun ajamiseen, mikä ei eroa paljoa laitaoikeiston ajamista kansallismielisestä ideologiasta (*nationalism*) (Mudde 2004, 594).

Usein populistiset liikkeet saavat tilaa, kun käynnissä on yhteiskunnallinen muutos tai kriisi, johon ne väittävät pystyvänsä tarjoamaan ratkaisuja ja helppoja vaikuttamisen keinoja (Herkman 2019). Äärimmillen vietyä populismi on uhka demokratialle, kuten Unkarin ja Turkin rappeutuneet demokratiat ovat osoittaneet (Palonen 2017; Alaranta 2014). Jossain määrin populismin puolestaan nähdään olevan demokratian sivutuote tai varjopuoli (Herkman 2019). Oikeistopopulistiset puolueet esiintyvät kansan äänenä, mutta sulkevat kansan käsitteen ulkopuolelle joitain vähemmistöryhmiä (Palonen 2017). Erityisesti netissä keskustelupalstoilla retoriikassa vähemmistöjen syrjintää tai rasismia oikeutetaan sananvapaudella ja maahanmuuttokriittisyydellä. Ongelmallista populistisessa retoriikassa on myös se, jos tieteellistä tietoa aletaan väheksymään tai esittämään vääristeltyjä tosiasioita, mistä Donald Trumpin edellisen vaalikampanjan puheet ovat varoittava esimerkki (Niiniluoto 2019). Liian suureksi kasvaessaan populismi voi siis olla uhka Suomen demokraattiselle monipuoluejärjestelmälle ja yhdenvertaisuudelle.

Populistista retoriikkaa on opeteltava tunnistamaan sekä arvioimaan kriittisesti, jotta sen varjolla tapahtuvaa syrjintää ja väärän tiedon leviämistä voidaan torjua. Uutismedioiden kriittisellä tarkastelulla eli medialukutaidolla voidaan välttää propagandaa ja väärää informaatiota sekä arvioida viestien todellisuutta, ja siksi se on olennainen väline yhteiskunnallisessa keskustelussa (Pääjärvi ja Palsa 2015). Medialukutaito on noussut digitalisaation myötä lähes välttämättömäksi nykyajan kyvyksi, jota edellytetään niin työelämässä kuin yhteiskunnallisen osallisuuden näkökulmasta (Pääjärvi ja Palsa 2015). Perinteisen median lisäksi poliittinen vaikuttaminen on levinnyt sosiaaliseen mediaan, sillä populististen puolueiden edustajista ovat pärjänneet parhaiten ne, jotka ovat osanneet hyödyntää somealustoja (Herkman 2019).

Populismia on tutkittu laajasti politiikan tutkimuskentällä. Tutkimuksen määrä on kasvanut paljon 2000-luvulla, kun kansallismielisten ja maahanmuuttovastaisten liikkeiden kannatus on noussut (Herkman 2019, 27). Suosio näkyi konkreettisesti viimeistään vuonna 2016 Brexitin ja Donald Trumpin valtaannousun yhteydessä (Herkman 2019, 27). Populismia on lähestytty tutkimuksessa, esimerkiksi kansan (Saarinen 2024) tai demokratian näkökulmista (esim. Hirvonen 2020). Yhä enemmän syntyy myös tiedealojen rajojen ylittävää tutkimusta, kuten historian (esim. Cazes 2019) sekä sosiaalipsykologian puolelta (esim. Sakki 2025). Tutkimusta on tehty niin kansainvälisestä (esim. Vuori 2022) kuin Suomen kontekstiin rajautuvasta populismista (esim. Palonen 2020). Suurin osa suomalaisen populismin kirjallisuudesta keskittyy perussuomalaisten puolueeseen (esim. Palonen 2018). Myös tämä tutkielma sijoittuu politiikan tutkimuskentällä retoriikan ja diskurssien tutkimuksen alle ja käsittelee aihetta analysoimalla perussuomalaisten puheita. Analyysissä

keskitytään puhetapoihin, kielenkäyttöön sekä merkityksenantoihin. Tuloksia peilataan erityisesti populismin aikaisempiin määritelmiin, Ernest Laclauin sekä Chantal Mouffin diskurssiteoriaan (Palonen ja Saresma 2017) ja siitä johdettuun Emilia Palosen retorisi-performatiiviseen diskurssiteoriaan (Palonen 2020). Tutkielman voisi nähdä siis jatkavan osittain laclaulaista itsemäärittelyn tutkimusperinnettä sekä populismin tutkimusta diskursiivisena ja retorisenä tyylinä.

Tutkielman aineistona ovat perussuomalaisten televisiokeskustelut vuosilta 2020 ja 2025. Keskustelut ovat peräisin suorien ajankohtaisohjelmien A-studio ja Huomenta Suomi -televisiolähetyksistä. Vuoden 2020 MTV:n Huomenta Suomi -ohjelmassa keskustellaan oleskelulupien saannin helpottamisesta. Ohjelman julkaisuhetkellä noin puoli vuotta koossa olleessa Sanna Marinin hallituksessa istuivat SDP, vihreät, RKP, vasemmistoliitto sekä keskusta, jolloin perussuomalaiset kuuluivat oppositioon (Valtioneuvosto 2020). Vuoden 2025 aineistossa keskustellaan Ylen A-studiossa budjettiriihen maahanmuuttoa koskevista leikkauksista. Keskustelun aikaan perussuomalaiset ovat mukana Petteri Orpon hallituksessa, johon kuuluvat kokoomus, RKP sekä KD (Valtioneuvosto 2023). Perussuomalaisten varapuheenjohtajan Teemu Keskisarjan puheista A-studiossa on seurannut iso somekohu ja keskustelu sopivan retoriikan rajoista. Perussuomalaiset ovat joutuneet hallituskautensa aikana useasti rasismikeskustelun keskelle, mikä on johtanut hallituksen rasisminvastaiseen julkilausumaan ja rasismista irtisanoutumiseen vuoden 2023 heinäkuussa (Mäntysalo 2023). Aihe on kuitenkin noussut uudelleen esille televisiokeskustelun myötä. Tapahtumaketju liittyy aineiston ja populistisen retoriikan analysoimisen tämänhetkiseen rasismikeskusteluun sekä perussuomalaisten hallituskauden toiminnan tarkasteluun.

Populismia käsitellään tutkielmassa sen ajankohtaisuuden ja yhteiskunnallisen merkittävyyden vuoksi. Aineistoja lähestytään vertailevalla retoriikan diskurssianalyysin menetelmällä, ja niistä pyritään löytämään mahdollisia eroja tai samankaltaisuuksia. Vuoden 2025 aineisto on tuore eikä perussuomalaisten noin 2,5 vuotta kestäneen hallituskauden kaikkia toimia tai vaikutuksia ole ehditty vielä akateemisella tutkimuskentällä analysoida perusteellisesti. Tässä tutkielmassa kuitenkin esitetään ajan tasalla oleva vertailuasetelma, jossa tarkastellaan perussuomalaisten retoriikkaa ja sen muutosta viidessä vuodessa. Vertailuasetelman avulla voidaan pohtia hallitus-oppositioaseman sekä poliittisen tilanteen mahdollisesti tuomia muutoksia.

Seuraavassa luvussa käsitellään populismin teoriataustaa eli sen monia määritelmiä sekä aikaisempaa tutkimusta. Kolmannessa luvussa esitellään tutkimuskysymys, aineisto, tutkimusmenetelmä sekä tutkimusetiikka. Neljännessä luvussa on aineiston analyysi, jota seuraavat johtopäätökset.

2 Teoriatausta

Tässä luvussa esitellään tutkielman teoreettista viitekehystä avaamalla populismin eri määritelmiä sekä aikaisempaa populismiin liittyvää tutkimusta.

2.1 Populismien määritelmä

Populismien tutkimuksessa ei olla päästy yksimielisyyteen populismien määritelmästä koko sen tutkimushistorian aikana, vaan se on liitetty osaksi milloin mitäkin poliittista ilmiötä tai liikettä (Herkman 2019, 27). Puhekielessä se usein mielletään oikeistopopulistien tai laitoikeistopuolueiden haukkumasanaksi, johon kuuluvat vahvasti nationalismi, ääriliikkeet, konservatiivisuus, rasismi tai muukalaisvastaisuus sekä katteettomat lupaukset. Populismia esiintyy kuitenkin muidenkin poliittisten liikkeiden yhteydessä eikä se rajoitu pelkästään oikeisto–vasemmisto-akseliin (Herkman 2019). Bart Bonikowski ja Noam Gidron ovat jakaneet tutkimussuuntaukset karkeasti kolmeen luokkaan, jotka ovat populismien tutkiminen ideologiana, mobilisaatiostrategiana sekä diskursiivisena tai retorisenä tyylinä (Bonikowski ja Gidron 2016, 8). Yhtenä tutkimussuuntauksena voidaan pitää myös Ernest Laclauun mukaan nimettyä laclaulaisuutta, jossa populismi selitetään itsemäärittelyn kautta (Palonen 2020). Populismien tutkimustraditiot perustuvat sen eri määritelmiin. Juha Herkman (2019) on lähestynyt populismia neljästä eri näkökulmasta, jotka esitellään tässä alaluvussa.

Populismien määritelmänä on laajalti käytetty Cas Mudden (2004, 543) ajatusta, jonka mukaan populismia on alkujaan tutkittu ideologiana, jossa yhteiskunta on jaettu kahteen, toisiaan vastustavaan ryhmään, ”puhtaaseen kansaan” ja ”turmeltuneeseen eliittiin”, joiden yleisen tahdon mukaan tulisi toteuttaa politiikkaa (Herkman 2019, 28). Tässä määritelmässä päästään käsiksi vastakkainasettelun, kansan määrittelemisen ja ryhmän muodostumisen teemoihin, jotka populismissa toistuvat (Herkman 2019, 29). Myöhemmin Mudden on puhunut myös ”ohuesta ideologiasta”, sillä populismista ei voi puhua sosialismin tai liberalismin tavoin ideologiana (Herkman 2019). Ohut ideologia korostaa sitä, että populismi voi mukautua osaksi muita vahvempia ideologioita, mutta ei yksinään kykene tarjoamaan kokonaista maailmankuvaa (Bonikowski ja Gidron 2016, 8). Populismia perustellaan usein sillä, että ollaan unohdetun kansan puolella, jonka puolesta vähemmistö tekee päätöksiä. Kansa voi kuitenkin tarkoittaa puhujilleen eri asiaa, sillä sitä muokataan omien poliittisten päämäärien saavuttamiseksi (Liikanen 2003; sit. Herkman 2019, 29). Populismien määrittelemisen ideologiaksi on saanut kritiikkiä siitä, että populismi ei ole sisällöllisesti tarpeeksi tarkkarajainen eikä se sisällä tarpeeksi vakiintuneita kantoja (Canovan 2002, 31; sit. Kiukkanen 2019, 15).

Populismia on pidetty myös poliittisena liikkeenä, jolle on tyypillistä asettua muutosvastarintaan ennemmin kuin tuottaa uusia vaihtoehtoja (Wiberg 2011a, 16–17; sit. Herkman 2019, 46). Protestinomaisuutensa ansiosta populistiset liikkeet saavat kannatusta, kun yhteiskunnassa tapahtuu suuria muutoksia, kuten taloudellisia tai poliittisia kriisejä (Herkman 2019, 48). Nykyisen oikeistopopulismien aallon ajatellaan olevan globalisaation aiheuttamien työmarkkinoiden, muuttoliikkeiden ja teollisuuden seurausta (Herkman 2019, 49). Lisäksi sotien ja ilmastonmuutoksen aiheuttama ihmisten liikehdintä on vaikuttanut maahanmuuttokriittisten perussuomalaisen kannatuksen nousuun. Tämän määritelmän pohjalta populismia on tutkittu mobilisaatiostrategiana, jossa se nähdään tapana mobilisoida kansaa politiikkaan (Bonikowski ja Gidron 2016, 8). Strategian erityispiirre on kansan ja populistisen liikkeen johtajan välinen yhteys (Bonikowski ja Gidron 2016, 8). Populismi voi olla siis kiinnittyneempi karismaattiseen henkilöön kuin poliittiseen liikkeeseen, kuten esimerkiksi Donald Trumpiin (Herkman 2019, 51). Kritiikkiä mobilisointistrategia on saanut esimerkiksi sen liiallisesta laveudesta sekä kansan käsitteen liian vähäisestä huomioimisesta (Moffitt 2016, 20–21; sit. Kiukkanen 2016, 16).

Poliittisen liikkeen lisäksi populismia voi tutkia diskurssina ja retoriikkana (Kiukkanen 2019). Populismi voi olla tyyli viestiä, jolla halutaan vedota kansaan ja tunteisiin (Herkman 2019). Tyyliin liitetään epärealististen lupauksen antaminen ja tietynlainen retoriikka, jossa asiat esitetään arkikielellä tavallisille ihmisille (Canovan 2005; sit. Herkman 2019, 41). Esimerkiksi Paris Aslanidis (2016) mieltää populismien kokonaan diskursseiksi, joilla muun muassa rakennetaan vastakkainasettelua kansan ja eliitin välille (Herkman 2019, 42). Retoriikan tutkimisen ytimessä ei tarvitse aina olla kansa, vaan siinä voidaan keskittyä myös ihanneyhteiskunnan romantisoimiseen sekä nostalgisointiin (Taggart 2004, 274; sit. Kiukkanen 2019, 17). Tyylin määritelmä ei kuitenkaan yksinään riitä populismille, sillä sen taustalla on tarve ryhmien vastakkainasettelulle (Mazzoleni 2014; sit. Herkman 2019) ja ideologia syntyperäisistä kansalaisista, joita muualta tulevat uhkaavat (Mudde 2007; sit. Herkman 2019). Herkman (2019) pitää tästä syystä populismia ideologisena politiikkana eikä ideologiana tai tyylinä. Tutkimussuuntauksen suosiosta huolimatta diskurssiivinen lähestymistapa on saanut kritiikkiä tekstin sekä puheen painottamisesta unohtaen visuaaliset elementit (Kiukkanen 2019, 17).

Laclau on puolestaan lähestynyt populismia poliittisena itsemäärittelynä ideologian tai tyylin sijaan (Herkman 2019, 53). Hänet ja hänen puolisonsa Chantal Mouffe tunnetaan postmarxismien eli marxilaisen ajattelun pohjalta rakentuvan kriittisen sosiaaliteorian kehittämisestä (Laari 2000). Laclau ja Mouffeen diskurssiteoriassa populismi on hegemonisen kamppailun muoto, jossa ryhmän

vaatimusten perusta rakennetaan affektiivisen samaistumisen sekä vastakkainasettelun avulla (Palonen 2020). Kyse on siis poliittisen itsemäärittelyn sekä identiteetin muodostamisen prosessista (Herkman 2019, 53), jossa luodaan merkitys ”meille” (Palonen 2020). Prosessissa oman poliittisen toimijuutensa tunnistamisen ja samaistumisen kautta ihmisryhmä määrittelee itsensä kansaksi ja asettuu toista kansanryhmää vastaan (Herkman 2019, 53). Populismi tarjoaa siis keinon rakentaa minuutta arvo- ja ideologia-asetelmien kautta. Se vetoaa ihmisten turvallisuushakuisuuden, ympäröivän tilanteen selkeyden ja identiteetin eheyden perustavanlaatuisiin tunteisiin (Herkman 2019). Usein populismi kuitenkin näyttää affektiivisena ja mobilisoivana liikkeenä, jossa tunteet muuttuvat muukalaisvihaksi tai nationalismiksi (Herkman 2019). Laclau on onnistunut selittämään populismin luonnetta riippumatta siitä, onko kyse oikeisto- tai vasemmistopopulismista. Hän on kuitenkin saanut kritiikkiä siitä, että määritelmä on liian yleinen, koska lopulta kaikki politiikka on identiteettiä rakentavaa populismia (Herkman 2019, 55).

Tässä tutkielmassa populismi nähdään ohuena ideologiana ja tyylinä viestiä, jolla pyritään vetoamaan tunteisiin. Populismi ymmärretään vastakkain asettelevana ideologiana, jota voi muokata omien intressien mukaiseksi. Tutkielmassa analysoidaan puhetekoja, retorisia keinoja sekä diskursseja, joten populismi ymmärretään argumentaation tehostamisen ja vakuuttamisen keinoina.

2.2 Aikaisempi populismin tutkimus

Laclaun ja Mouffen jalanjäljissä kulkenut Emilia Palonen, jonka kirjallisuutta on lainattu paljonkin tässä tutkielmassa, on tutkinut populismia diskurssiteorian, retoriikan ja diskurssien merkityksenannon näkökulmasta (esim. Palonen ja Saresma 2017). Palosen mielestä oikeistopopulisteille on keskeisempää tietää, keitä vastustetaan kuin se, edustaako vastarinta yhtenäistä ryhmää (Palonen 2017; Palonen 2020). Palonen on kehittänyt Laclaun ja Mouffen diskurssiteoriaan nojaavan retoris-performatiivisen diskurssiteorian, jossa populismi nähdään logiikkana, joka tuottaa vastakkainasettelua sekä ”meitä”, ja jossa ”me” syntyy retorisperformanssissa prosessissa (Palonen 2020). Palonen avaa näitä prosesseja termien, kuten tyhjä ja kelluva merkitsijä, myytti, imaginaari sekä rajanveto avulla diskurssiteorian logiikoita soveltaen. Termejä avataan tässä luvussa lisää, koska Palosen diskurssiteoreettinen analyysi voi tarjota tälle työlle välineitä käsitellä aineistosta löydettyjä havaintoja.

Palonen havainnollistaa prosesseja Timo Soinin soinilaista retoriikkaa ja diskursseja analysoivassa artikkelissaan ”Populismin muoto, diskursiivisuus ja retoriikka: analyysi soinilaisuudesta” (Palonen 2020). Tyhjä merkitsijä kuvaa yhteistä nimittäjää, joka yhdistää ihmisiä kuten esimerkiksi Soinin

perussuomalaiset (Palonen 2020, 134). Puolue teki liikaa lupauksia liian monille ja valtaan päästyään nopeasti realisoitui, etteivät kaikki päätökset ole jokaisen kannattajan mieleen (Palonen 2020, 134). Myöhemmin, erityisesti Soinin jälkeisten puoluejohtajien aikana, perussuomalaisten tärkeäksi kiinnnekohdaksi on muodostunut puolueen maahanmuuttovastaisuus (Palonen 2020, 136). Yhtä lailla maahanmuutto voi olla myös kelluva merkitysliike eli kiistakäsitemerkitysliike, joka voidaan liittää erilaisiin merkitysketjuihin luoden kokonaisen sanaston maahanmuuton teeman alle, esimerkiksi työperäinen maahanmuutto tai etuusperäinen maahanmuutto (Palonen 2020, 136). Merkitysketjut voivat olla ristiriidassa keskenään.

Imaginaarilla tarkoitetaan vakiintunutta myyttiä (Palonen 2020, 136). Myytit ovat puolestaan rakenteita, jotka ylläpitävät merkityksiä, esimerkiksi pohjoismaalainen hyvinvointivaltio, on muuttunut imaginaariksi (Palonen 2020, 136). Sipilän hallituskaudella vuosina 2015–2019 hyvinvointivaltion puolustaminen oli tärkeä teema sosiaaliuudistusten ja -leikkausten myötä (Palonen 2020, 137). Hyvinvointivaltio-imaginaarin sisälle muodostui oikeistolaisen talouspolitiikan luoma myytti siitä, ettei hyvinvointipalveluiden ylläpitoon ole varaa (Palonen 2020, 137). Sen takia maahanmuuttajatkin voitiin nähdä kulueränä, joka oli uhka hyvinvointivaltiolle (Palonen 2020, 137).

Rajanvedolla tarkoitetaan tässä tapauksessa identiteetin määrittelyn tapahtumaa, jossa identiteetti ei määrity sisältöjen kautta, vaan erottamalla itsensä siitä, mitä ei ole (Palonen 2020, 138). Esimerkiksi Palonen on nostanut Soinin puheissa olevan ”vanhat puolueet” -rajanvedon (Palonen 2020, 138). Termi itsessään erottaa jo vanhat ja uudet puolueet toisistaan, mutta myös mahdollistaa toisten ongelmista puhumisen ilman, että tarvitsee määrittellä, ketä toiset ovat tai omaa kantaansa asiaan (Palonen 2020, 138). Samanlainen rajanveto tapahtuu puhuttaessa eliitistä. Rajanvedolla onnistutaan luomaan vastakkainasettelua, joka on populismin nousulle ratkaiseva logiikka (Palonen 2020, 138). Vastakkainasettelu voi johtaa polarisaatioon (Palonen 2020).

Populismi elää vastakkainasettelusta. Yksi sen toimivuutta selittävä teoria on sosiaalipsykologiasta tuttu Henri Tajfelin sosiaalisen identiteetin teoria, jonka mukaan tarve kuulua sisäryhmään, määrittää itseään sen kautta sekä ulkoryhmän kokeminen uhaksi ovat ihmiselle luontaisia (Helkama ym. 2020). Teorian mukaan ihminen suojelee sekä uskoo helpommin omia sisäryhmiänsä jäseniä ja liittää näihin herkemmin positiivisia mielikuvia (Helkama ym. 2020). Ulkoryhmän jäseniä puolestaan vältellään ja pidetään huonompana kuin omia sisäryhmäläisiä, jolloin syntyy vastakkainasettelu ”meidän” ja ”teidän” välille (Helkama ym. 2020). Ihmiselle on myös tyypillistä kategorisoida toisia ja luoda päässään stereotyyppioita eli ennakkokäsityksiä, jotka ovat karkeita yleistyksiä ihmisryhmistä (Helkama ym. 2020). Stereotyyppit ovat usein yksipuolisia eivätkä huomioi yksilöllisyyttä, vaan voivat

johtaa epäoikeudenmukaiseen tai syrjivään kohteluun (Helkama ym. 2020). Perussuomalaiset hyödyntävät tätä me–te-asetelmaa ja stereotypioita argumentaatioissaan.

Toinen tässä tutkielmassa paljon viitattu teos on Juha Herkmanin kirja *Populismien aika* (2019). Herkmanin teosta luonnehditaan tähän mennessä parhaaksi suomenkieliseksi aiheen kokoavaksi teokseksi (Ylä-Anttila 2019). Kirja käsittelee populismia yleisesti ja tiivistää monipuolisesti aikaisempaa kirjallisuutta. Herkman esittelee neljä populismien muotoa: agraaripopulismien, autoritaarisen populismien, poliitikkojen populismien sekä uuspopulismien (Ylä-Anttila 2019, 70). Agraaripopulismi on peräisin 1800-luvun lopulta ja liittyy talonpoikaisliikkeitään maatalousvaltaisen yhteiskuntarakenteen muutoksen seurauksena (Ylä-Anttila 2019, 70). Autoritaarisen populismien piirre ovat karismaattiset johtajat. Herkman liittyy autoritaarisen populismien 1920–1940-luvun fasismiin ja eteläamerikkalaiseen vasemmistopopulismiin, jota ajoivat turvallisuuden tunnetta tuovat vahvat johtajat (Herkman 2019, 74). Kolmas muoto on poliitikkojen populismi, jossa populismi on esiintymiseen liittyvänä henkilöityneenä tyylinä ja strategisena valintana (Herkman 2019, 82). Uuspopulismi on 1900-luvun loppupuolella syntynyt muoto, jossa Herkmanin mukaan erottavana piirteenä on politiikan ja poliittisten instituutioiden vastaisuus (Herkman 2019, 85). Osa tutkijoista pitää uuspopulismia radikaalioikeistopopulismina, joka korostaa äärikansallismielisyyttä ja muukalaisvastaisuutta (Herkman 2019, 85). On kuitenkin monia uuspopulistisia puolueita, jotka radikaalioikeistopuolueista eroten toimivat tiiviisti mukana puoluedemokratiassa (Herkman 2019, 86).

2.3. Suomalaisen populismien kehitys

Suomalaista populismia on tutkittu hyvin vähän ennen 2000-lukua (Cazes 2025, 62). Tutkimuksen voi kuitenkin jakaa SMP:n, perussuomalaisten ja sinisen tulevaisuuden aikaan (Cazes 2025, 63). SMP eli Suomen maaseudun puolue on perussuomalaisia vuosina 1959–1995 edeltänyt agraaripopulistinen puolue (Cazes 2025, 63). Puolue henkilöityi vahvasti Veikko Vennamon ympärille ja loi niin kutsutun vennamolaisen perinteen (Cazes 2019). SMP ajoi maanviljelijöiden etua, jotka menettivät kaupungistumisen ja modernisaation myötä asemaansa (Cazes 2025, 63). Samanlainen maalaisuuden puolustamisen teema näkyy perussuomalaisilla enemmän kansallisromantiikkana ja nostalgisointina (Cazes 2025, 63). SMP:n jälkeen perustettiin perussuomalaiset, joiden johtajaksi nousi vennamolaista perinnettä ihannoiva Timo Soini (Cazes 2019). Loppuvaiheessa SMP kutsui itseään populistiseksi puolueeksi, ja Soinin myötä perussuomalaiset antoivat oman määritelmänsä populismille (Cazes 2025). SMP:hen verrattuna perussuomalaiset korostivat enemmän kansallista identiteettiä ja määrittivät uudelleen suomalaisuutta (Cazes 2025, 64). Perussuomalaiset nousi ensimmäistä kertaa

suurten puolueiden joukkoon vuoden 2011 eduskuntavaaleissa (Tilastokeskus 2011), vaalitulokset muistetaan Soinin sanoin ”jytynä”. Puolueen nationalistinen maahanmuuttokriittisyys on kasvanut erityisesti 2010-luvulta alkaen (Cazes 2025, 63).

Vuonna 2017 Jussi Halla-aho nousi puolueen puheenjohtajaksi ja perussuomalaiset jakaantuivat perustaen uuden puolueen, sinisen tulevaisuuden (Cazes 2019). Osa perussuomalaisista kutsuu tätä jakautumista vallankaappaukseksi, sillä sininen tulevaisuus jäi hallitukseen ja perussuomalaiset siirtyivät oppositioon. Vuoden 2019 eduskuntavaaleissa perussuomalaisten retoriikka keskittyi yhä enemmän maahanmuuttokysymysten ympärille ja radikalisoitui etnonationalismin suuntaan (Cazes 2025). vaalien jälkeen perussuomalaiset nousivat suosituimmaksi puolueeksi kannatusmittauksissa, kun taas sininen tulevaisuus hävisi puoluekentältä kokonaan (Cazes 2019). Vuonna 2021 puheenjohtajaksi nousi Riikka Purra, jonka johdolla perussuomalaisista tuli vuoden 2023 vaaleissa toiseksi suurin puolue sekä osa uutta hallitusta (Valtioneuvosto 2023). *Taulukkoon 1* on merkitty perussuomalaisten aiempien, tutkielman kannalta oleellisten vuosien kannatusluvut prosentteina, jotka perustuvat Ylen puoluekannatusmittaukseen (Orjala 2025). Lisäksi taulukkoon on merkitty puolueen asema eduskunnassa, puheenjohtaja ja puolueen kehityksen kannalta merkittävät tapahtumat.

Taulukko 1. Perussuomalaisten puolueen kehitys vuosina 2011–2025.

Ajankohta	Puoluekannatus (%)	Asema eduskunnassa	Puheenjohtaja	Merkittävä tapahtuma
kesäkuu 2011	23,0	hallitus	Timo Soini	eduskuntavaalit, jytky
kesäkuu 2015	17,5	hallitus	Timo Soini	eduskuntavaalit
kesäkuu 2017	9,0	oppositio	Jussi Halla-aho	jakautuminen
kesäkuu 2019	19,5	oppositio	Jussi Halla-aho	eduskuntavaalit
kesäkuu 2020	18,1	oppositio	Jussi Halla-aho	<i>Aineiston 1</i> julkaisu
kesäkuu 2023	21,0	hallitus	Riikka Purra	eduskuntavaalit
kesäkuu 2025	10,8	hallitus	Riikka Purra	<i>Aineiston 2</i> julkaisu

Lähteet: Orjala 2025; Valtioneuvosto 2019; Valtioneuvosto 2015

Hallitusvastuun on huomattu vaikuttavan puolueiden retoriikkaan (Järvinen 2024). Puolueet käyttävät enemmän populistista retoriikkaa, kun ne ovat oppositiossa ja hallituksessa selvästi vähemmän (Järvinen 2024). Myös perussuomalaisten retoriikka yleensä maltillisuu hallituksessa, vaikka ei yhtä paljon kuin muiden puolueiden (Järvinen 2024, 280). Maltillisemmalla retoriikalla puolueet pyrkivät valtavirtaistumaan ja hankkimaan mahdollisimman laajan äänestäjäkunnan.

Hallituksessa niiden on tehtävä kompromisseja, omien kannattajiensa näkökulmasta huonojakin päätöksiä sekä kannettava vastuu, mikä laskee kannatusta (Järvinieni 2024, 283). Hallituksessa populistiset puolueet edustavat kritisoimaansa eliittiä, jolloin poliittisen järjestelmän arvosteleminen vaikeutuu (Järvinieni 2024, 283). Oppositiossa näitä samoja ongelmia ei ole, minkä vuoksi populistisen retoriikan käyttö lisääntyy (Järvinieni 2024, 283). Hallitus–oppositio-asetelman vaikutuksen perusteella oppositioon kuuluminen on oikeistopopulistiselle puolueelle paras tapa hankkia kannatusta (Cazes 2019).

3 Tutkimusasetelma

Tässä luvussa kuvaillaan tutkimuskysymykset, aineisto, tutkimusmenetelmä ja tutkimusetiikka. Luvussa esitellään molempien aineistojen julkaisun aikainen poliittinen tilanne kannatuslukujen sekä maahanmuuton osalta. Tilanteiden taustoitusta antaa kontekstin keskusteluille ja auttaa lukijaa suhteuttamaan aineistoja toisiinsa.

3.1 Tutkimuskysymykset

Pyrin vastaamaan kaksiosaiseen tutkimuskysymykseen:

- 1. Mitä populistisia retorisia diskursseja on erotettavissa perussuomalaisten puheenvuoroista televisiokeskusteluissa?*
- 2. Millä mahdollisilla tavoilla nämä retoriset diskurssit eroavat vuosien 2020 ja 2025 televisiokeskusteluissa?*

Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen vastaan erottelemalla ja analysoimalla keskusteluista perussuomalaisten populistisia retorisia diskursseja. Toiseen tutkimuskysymykseen vastaan vertailemalla kahden aineiston diskursseja keskenään etsien niiden väliltä mahdollisia eroja.

3.2 Aineisto

Tutkimuksessa verrataan kahta aineistoa toisiinsa. Molemmat ovat suoraa ajankohtaisohjelmien televisiokeskusteluja Huomenta Suomi- ja A-studio -ohjelmista vuosilta 2020 ja 2025. Keskusteluissa kansanedustajat käsittelevät maahanmuuttoa liittyviä kysymyksiä. Tätä tutkielmaa varten aineistot on katsottu suoratoistopalveluista ja niiden ääniraidat on litteroitu analyysiä varten.

Vuoden 2020 aineistoon viitataan tässä tutkielmassa nimellä *Aineisto 1*. Se on MTV:n Huomenta Suomi -ohjelmasta 2.11.2020 julkaistu keskustelutilanne, jossa puhumassa ovat kansanedustaja Sebastian Tynkkynen (PS) oppositiosta, kansanedustaja Mari Holopainen (Vihr.) Sanna Marinin hallituksesta sekä ohjelman juontajana toimittaja Ivan Puopolo. Ohjelmassa keskustellaan 8 minuuttia 52 sekuntia siitä, pitäisikö Suomeen tulevien maahanmuuttajien oleskelulupien saantia helpottaa. MTV:n Huomenta Suomi on ajankohtaisohjelma, joka käsittelee uutisia, ajankohtaisia puheenaiheita sekä ilmiöitä (MTV Katsomo).

Keskustelu etenee rauhallisesti melkein alusta loppuun. Lyhyen keskustelun aikana juontaja Ivan Puopolo osallistuu aktiivisesti ja johdattelee keskustelua kysymyksillään. Juontajan roolia keskustelussa voisi tulkita myös liian hallitsevaksi, sillä keskustelijat saavat puheenvuoron lähinnä vain, kun heiltä kysytään jotain. Vaikka puheenvuorot jakautuvat suunnilleen tasan, Mari Holopainen keskeytetään neljä kertaa ja Sebastian Tynkkynen, joka saa äänensä paremmin kuuluviin, kaksi kertaa. Hän kritisoi voimakkaasti oleskeluluvan myöntämisprosessia ja ehdottaa siihen tiukennuksia. Pakolaiset, jotka saavat hylätyn oleskelulupapäätöksen, löytävät prosessin aikana töitä ja sen jälkeen hakevat työperäistä oleskelulupaa, käyttävät Tynkkynen mielestä turvapaikkajärjestelmää väärin. Holopainen pyrkii puolustamaan järjestelmää sekä perustelevaan työperäisten maahanmuuttajien tarvetta. Vasta keskustelun loppua kohden kansanedustajat vastaavat suoraan toistensa puheenvuoroihin, jolloin ilmenee myös päällekkäin puhumista ja lievää tunteiden kiihtymistä.

Puhe oleskeluluvista ei vuonna 2020 ollut osana suurempaa tapahtumaketjua, vaikka nettomaahanmuuttajien määrä oli noussut vuodessa noin 2 000 ihmisellä 17 814 ihmiseen (Tilastokeskus 2024). Huhtikuussa vuoden 2019 eduskuntavaalien aikaan perussuomalaisten kannatus oli Ylen puoluekannatusmittauksissa 16,3 prosenttia ja vihreiden 12,2 prosenttia (Pilke 2019). Perussuomalaiset jäivät oppositioon ja vuonna 2020 joulukuussa televisiokeskustelun julkaisun aikaan heidän kannatuksensa oli noussut 20,9 prosenttiin, kun taas vihreiden kannatus oli laskenut 11,6 prosenttiin (Koivisto 2020). Perussuomalaisten näkökulmasta oli siis helppo haastaa vihreiden edustajaa oppositiopaikalta sekä kritisoida rankasti maahanmuuttojärjestelmää, mikä puhuttelee perussuomalaisten äänestäjiä.

Vuoden 2025 aineistopätkä, johon viitataan nimellä *Aineisto 2*, on Ylen A-studio -ohjelman keskustelusta 27.9.2025, jossa Teemu Keskisarja (PS, vpj.), Sofia Virta (Vihr., pj.), Pia Kauma (Kok., vpj.) ja ohjelman juontaja toimittaja Sakari Sirkkanen ovat puhumassa budjettiriihen maahanmuuttoa koskevista leikkauksista. Keskisarja ja Kauma edustavat kahta suurinta Petteri Orpon hallituksen puoluetta ja Virta oppositiota. Keskustelu kestää 19 minuuttia 32 sekuntia, minkä jälkeen ohjelma

jatkuu muilla uutisilla. A-studio on Ylen ajankohtais- ja keskusteluohjelma, jossa käsitellään uutisia ja yhteiskunnallisia asioita (Yle Areena).

Keskustelua ennen näytetään pätkä perussuomalaisten puheenjohtajan Riikka Purran puheesta budjettiriihen leikkausesityksiä koskevasta puheesta, jossa vastustetaan maahanmuuttoa. Erityisesti ilmaisuun ”väestönvaihto” viitataan uudelleen keskustelussa. Keskustelussa ilmenee enemmän päällekkäin puhumista kuin *Aineistossa 1* ja retoriikkaa voisi kuvailla kiivaammaksi. Keskisarjan retoriikka keskustelussa on kärjistettyä ja provosoivaa. Sofia Virta esittää voimakasta kritiikkiä hallituksen leikkauksia kohtaan ja haastaa kanssakeskustelijoitaan. Selvästi vähiten puheenvuoroja saa kokoomuksen Pia Kauma, jonka kielenkäyttö ja retoriikka on muita keskustelijoita maltillisempaa. Juontaja Sakari Sirkkanen ohjaa keskustelua vähemmän kuin Puopolo, minkä seurauksena hän pääsee esittämään ensimmäisen kysymyksen maahanmuuttoa koskevista leikkauksista vasta 14 minuutin jälkeen. Keskisarjan puheista seurasi sopivaa kielenkäyttöä koskeva kokous hallituspuolueiden välillä sekä rasmin vastainen tiedoksiantotilaisuus (Rantasalo ja Korte 2025). Ohjelman jälkeen esimerkiksi Ilta-Sanomat (Lehto 2025) julkaisivat selvityksen, jossa Keskisarjan väitteiden todenperäisyys oli tarkistettu asiantuntijalla. Lähes kaikkien hänen väitteidensä todettiin perustuvan mielipiteisiin tai väärään tietoon (Lehto 2025).

Vuonna 2023 huhtikuussa eduskuntavaalien aikaan perussuomalaisten kannatus oli Ylen puoluekannatusmittauksessa 20,1 prosenttia ja hetki ennen televisiokeskustelua elokuussa hallituskauden aikana se oli pudonnut 10,8 prosenttiin (Orjala 2025). Pääministeripuoluekokoomuksen kannatus oli samassa mittauksessa pysynyt lähes samana noin 21 prosentissa. Vihreiden kannatus oli noussut 8,7 prosenttiin eli 1,7 prosenttiyksikköä vaaleista (Orjala 2025). Verrattuna vuoden 2020 nettomaahanmuuttoon, vuonna 2024 mitatuissa tilastoissa määrä oli 47 051 eli yli kaksinkertainen (Tilastokeskus 2025). Suurin vaikuttava tekijä lukujen taustalla on todennäköisesti vuoden 2022 alussa alkanut Ukrainan sota, jonka seurauksena Suomeen on tullut paljon pakolaisia.

Keskustelujen lähtöasetelmat eivät ole täysin identtiset, mutta aineistot vaikuttavat vertailukelpoisilta niiden samankaltaisten puheenaiheiden ja keskustelijoiden edustamien puolueiden vuoksi. Molemmissa keskustelutilanteissa mukana ovat vähintään perussuomalaisten sekä vihreiden kansanedustajat. Aineistoissa on kyseessä vuorovaikutustilanne keskustelijoiden välillä, joten analyysin aineistoesimerkeissä huomioidaan muidenkin puolueiden kuin vain perussuomalaisten edustajien puheenvuorot. Videokuva on rajattu pois, jotta aineistot pysyvät hallittavan kokoisina.

3.3 Menetelmät

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan populismin retoriikan ja diskurssien näkökulmasta, minkä vuoksi retorinen diskurssianalyysi on soveltuvimmin tutkimusmenetelmä. Tutkimuksessa keskitytään puheen analysointiin ja jätetään visuaalinen kuva pois tarkastelusta. Diskurssianalyysiä käytetään useammassa tutkimuksessa, jossa populismia lähestytään keskustelun tai puheenvuorojen kautta (Järvinen 2024). Diskurssianalyysi on puhetaipoihin ja kielenkäyttöön keskittyvä tutkimusmenetelmä, jossa tarkastellaan kielen käytössä esiintyviä käsitteellisiä luokituksia ja annettuja merkityksiä (Jokinen ym. 2016). Diskurssianalyysin näkökulmasta ja konstruktionistiseen teoriaan pohjaten puheessa tuotetaan ja todennetaan sosiaalista todellisuutta (Jokinen ym. 2016). Diskurssien avulla siis muokataan todellisuutta.

Poliittisessa keskustelussa, kuten tutkielman aineistossa, pyritään vakuuttamaan kuulija ja saamaan tämä sitoutumaan esitettyyn väitteeseen (Jokinen ym. 1999, luku 5). Argumentaation tueksi tässä käytetään retorisia keinoja eli tyylillisiä tehosteita, joilla saadaan puheesta uskottavampi (Jokinen ym. 1999, luku 5). Keinojen ja merkityksenantojen tarkkaa analysointia kutsutaan retoriseksi analyysiksi. Retorisessä diskurssianalyysissä menetelmät yhdistyvät siten, että retoristen keinojen tutkimisen lisäksi argumenttien merkityksenantoja tarkastellaan liittäen ne ympäröivään kontekstiin ja puhujan tavoitteisiin (Jokinen ym. 1999, luku 5).

Tutkielmaan valikoitui retorinen diskurssianalyysi, koska sen kautta voidaan tarkastella yksittäisiä populistisia retorisia ilmaisuja tai sanoja sekä tutkia niitä laajempiin yhteiskunnallisiin kokonaisuuksiin liitettyinä. Tässä tutkielmassa hyödynnetään retorista diskurssianalyysiä siten, että aineistot käydään ensin erikseen lävitse etsien niistä populistisia retorisia keinoja eli ilmaisuja tai sanoja. Havainnot halutaan perustaa teoriataustan antamaan käsitykseen populistisista ilmauksista. Sen jälkeen keskenään samankaltaiset havainnot järjestellään ryhmiksi. Ryhmien havaintomäärän sekä sisällön perusteella voidaan poistaa liian vähän havaintoja sisältävät ryhmät ja jättää huomiotta ei mihinkään ryhmään istuvat yksittäiset havainnot. Sen jälkeen ryhmät nimetään diskursseiksi retoriikasta löydettyjen piirteiden perusteella. Diskurssit tai ryhmät eivät noudata mitään valmista jakoa, vaan ne ovat aineistolähtöisesti muodostettuja tätä tutkielmaa varten. Niitä halutaan tarkastella peilaten aikaisempaan tutkimustietoon sekä ympäröivään kontekstiin, ja siten vastata ensimmäiseen tutkimuskysymykseen. Toisen tutkimuskysymyksen vertailuasetelma saadaan, kun tutkitaan, löytyvätkö kaikki samat diskurssit molemmista aineistoista.

3.4 Tutkimusetiikka

Tutkielmassa käytetyt aineistot ovat julkiset ja kaikille nähtävissä Yle Areenassa sekä MTV Katsomossa. Suoratoistopalveluiden käyttöehdot sallivat tekstin- ja tiedonlouhinnan tieteelliseen tarkoitukseen (MTV Oy 2024; Yle 2025). Tämä tarkoittaa, että televisio-ohjelmien dataa on sallittua analysoida tutkielmaa varten (Tekijänoikeuslaki EU 2019/790, 13 b §, artikla 3 ja 4).

Tutkielmaa tehdessä on pyritty minimoimaan tutkittaville sekä tutkijalle aiheutuva haitta. Haastateltavat poliitikot esiintyvät omilla nimillään niin televisiokeskusteluissa kuin muuallakin politiikassa, joten tutkielmassa ei ole nähty tarvetta anonymisoida keskustelijoita. Kriittinen ja tutkiva politiikan tarkastelu on tärkeää demokratian säilymisen kannalta. Poliitiikkaan ja sen tekemiseen myös kuuluu osittain median sekä tutkijoiden tarkastelun kohteena oleminen, joten keskustelijoiden lupaa aineiston analysointiin ei myöskään ole koettu tarpeelliseksi kysyä. Tutkijan näkökulmasta erillisen tutkimusluvan pyytäminen tutkittavilta voisi johtaa ei-toivottuun huomioon poliitikoilta tai medialta.

Erityisesti kvalitatiivisessa tutkimuksessa tekijä tekee aina jollain tavalla tutkimusta ohjaavia päätöksiä. Tutkielmaa ohjaavia tekijöitä pyritään vähentämään irrottamalla omat poliittiset näkemykset analyysistä ja perustelemalla havainnot aineistoesimerkkeihin sekä aikaisempaan tutkimukseen nojaten. Vallitseva poliittinen tilanne ja muut analyysiin vaikuttavat taustatekijät pyritään esittämään kattavasti.

4 Tulokset

Tässä luvussa analysoidaan ja vertaillaan aineistoa tekstikatkelmien avulla. Aineistoista oli löydettävissä neljä diskurssia: suomalaisuuden puolustamisen, maahanmuuttajien uhkakuvan, maahanmuuttajia jaottelevan ja arvottavan sekä epäoikeudenmukaisuuden diskurssit. Seuraavaksi esitetään aineistoista etsittyjä populistisia retorisia ilmaisuja tai sanoja, joiden perusteella on muodostettu diskurssit. Molempien aineistojen diskursseja verrataan lopuksi toisiinsa. Mikäli aineistojen diskursseista löytyy eroja, niitä pyritään selittämään. Myös diskurssien samanlaisuus on huomionarvoinen tulos.

4.1 Maahanmuuttajien uhkakuvan diskurssi

Vastakkainasettelun luominen suomalaisten ja ulkomaalaisten välille on populistinen retorinen keino. Vastakkainasettelulla vahvistetaan ulko- ja sisäryhmään jakoa ja korostetaan ryhmiä erottavaa

tekijää, eli ulkomaalaisuutta. Retoriikka lisää ulkopuolelta tulevan uhan tunnetta, herättää pelkoa ja turvattomuuden tuntua, minkä takia diskurssi nimettiin uhkakuvan diskurssiksi. *Aineistossa 1* Tynkkynen viittaa tapaukseen, jossa Turun terrori-iskun tehnyt henkilö oli laittomasti maassa oleva turvapaikanhakija. Hän ei suoraan väitä maahanmuuttajien olevan väkivaltaisia toisin kuin Keskisarja, mutta nostaa esille yksittäistapauksen tekijän maahanmuuttajataustan. Tynkkynen voisi ymmärtää vihjaavan, että ”yli 1000 ihmisen, jotka ovat laittomasti maassa” joukossa olisi terroristeja yksittäistapauksen perusteella. Yksittäistapauksen pohjalta päätelmä on turvapaikanhakijoita yleistävä.

Aineisto 1

Sebastian Tynkkynen: ”Meillä on tällä hetkellä tilastojen mukaan noin kahdestasadasta, jopa yli 1000 ihmistä, jotka ovat laittomasti maassa niin kuin esimerkiksi Turun terroristi, oli aikanaan.”

Aineistossa 2 Keskisarja ilmaisee mielipiteensä maahanmuuttajien väkivaltaisuudesta ja korostaa itse vastustavansa väkivaltaa. Hän viittaa ”ulkomaalaisiin joukkoihin”, joiden toimesta väkivalta ”riehuu” kaduilla sekä ”jokaista ulkolaista kirurgia kohti tulevaan 100 puukottajaan”. Keskisarja syyttää ulkomaalaisia väkivallasta ja korostaa heidän tuomaansa väkivallan uhkaa. Väitteet eivät kuitenkaan perustu tutkimustietoon eikä Keskisarja perustele niitä tarkemmin.

Aineisto 2

Teemu Keskisarja: ”Minä teen tiliä aiemmille sukupolville ja syntymättömille suomalaisille, ja minä en todellakaan oikeuta mitään väkivaltaa. Olen humanisti taustaltani ja koko sydämeltä niin minä vastustan väkivaltaa, joka kaduilla riehuu muun muassa ulkomaalaisten joukkojen toimesta. Jokaista ulkolaista kirurgia kohti tänne Suomeen lappaa 100 puukottajaa, jotka järjestävät töitä niille kirurgille.”

Keskisarja ja Tynkkynen siis perustelevat maahanmuuttovastaisuutta ja oleskelulupien tiukennuksia vetoamalla ulkomaalaisten vaarallisuuteen. Erityisesti *Aineistossa 2* ulkoryhmän tuoman uhan tunnetta ja sisäryhmän eli suomalaisten vaarassa oloa tuodaan esille. Aineistossa pyritään vakuuttamaan kuulija vetoamalla pelon ja turvattomuuden tunteisiin.

4.2 Suomalaisuuden puolustamisen diskurssi

Keskisarja viittaa *Aineistossa 2* ilmiöihin kuten ”kansainvaellus” ja ”väestönvaihto”, vaikka voitaisiin puhua maahanmuutosta ja Suomen monikulttuuristumisesta. Retorisena keinona hän käyttää kärjistämistä sanavalinnoissaan. Keskisarja yrittää perustella ”väestönvaihdon” tilastotiedolla, sillä uskoo sen olevan uhka suomalaiselle kulttuurille, perinteelle ja historialle. Hänestä perussuomalaiset joutuvat yksin puolustamaan suomalaisuutta ja syyttääkin kokoomusta suomalaisen kansallisen perinteen ja historian arvostuksen puutteesta.

Aineisto 2

Teemu Keskisarja: ”Voin vakuuttaa, että suojelupoliisilla kommentilla ei ole mitään tekemistä perussuomalaisten kuvaavan ilmiön kanssa. Väestönvaihtoon tilastollinen tosi seikka ja minä toivon, että Kansallinen Kokoomuskin jatkossa antaa hiukan arvoa suomalaiselle kansalliselle perinteelle, historialle, että me perussuomalaiset emme jää yksin kansainvaellusta torjumaan”.

Keskisarja puhuu ”Suomen lopusta” ja ”katastrofista”. Hän käyttää kieltä kärkkäästi ja luo tilannetta vääristelevän kuvan maahanmuutosta. Perustelu termien käyttämiselle jää uupumaan, vaikka argumentti rakennetaankin niiden varaan. Katastrofiajattelulla hän yrittää vakuuttaa kuulijat, jostain suuremmasta katastrofista, joka olisi käynnissä ja vaaraksi hyvinvointiyhteiskunnalle.

Aineisto 2

Sakari Sirkkanen: ”Teemu keskisarja kovaa ripitystä tuleen tältä puolelta, mutta haluatko avata vielä sitä näkemystä, onko mielestäsi siis maahanmuutto nimenomaan uhka ja siis todella sellainen uhka, että se voi tuhota suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan?”

Teemu Keskisarja: ”Se ei ole pelkästään uhka se on osittain toteutunut katastrofi...”

Sakari Sirkkanen: ”Miten se on jo toteutunut?”

Teemu Keskisarja: ”...ja Suomen loppu.”

Maahanmuuttotilastoihin vuonna 2025 vaikuttavat eniten Ukrainan sodan pakolaiset, joihin hän ei kuitenkaan viittaa puheissaan ”väestönvaihdosta”. Suomalaisuuden puolustamisen diskurssiksi nimetty keskustelu liittyy siihen, että perussuomalaiset pelkäävät etnisesti suomalaisten jäävän vähemmistöksi monikulttuuristuvassa Suomessa.

Aineisto 2

Teemu Keskisarja: ”Ukrainalaiset ovat veljemme ja sisariamme sivistyneitä ihmisiä, jotka todellakin puolustavat Eurooppaa. Ukraina on hyökkäyssodankohde, mutta Irak, Afganistan, Somalia, Sudan, Syyria ja niin edelleen käyvät tulista sisällissotaa itseänsä vastaan ja vaativat länttä maksamaan viulut ja pyssyt. Sen väestönvaihdon, kansanvaelluksen perussuomalaiset pysäyttää.”

Aineistossa suomalaisuuden häviäminen nähdään seurauksena tiettyjen EU:n ulkopuolisten maiden maahanmuutolle. Diskurssissa ilmenee samanlaisia keinoja kuin maahanmuuttajien uhkakuvan diskurssissa. Maahanmuuton kuvaaminen ”Suomen lopuksi” ja ”väestönvaihdoksi” on myös uhkakuvan luomista ja suomalaisuuden sekä monikulttuurisuuden vastakkainasettelua. Se kuitenkin eroaa uhkakuvan luomisen diskurssista siten, että siinä keskitytään pelkoon suomalaisten ja suomalaisuuden häviämisestä eikä pelkoon ulkomaalaisten väkivaltaisuudesta.

4.3 Maahanmuuttajia jaotteleva ja arvottava diskurssi

Diskurssissa toistuu koulutuksen teema. Maahanmuuttajia jaottelevassa diskurssissa retorisenä keinona käytetään stereotypisointia. Vahvasti etnisyyteen perustuvat stereotypiat ovat usein rasistisia. Diskurssissa maahanmuuttajat jaetaan stereotyyppien pohjalta hyviin sekä huonoihin maahanmuuttajiin, joista vain toiset ovat tervetulleita Suomeen. *Aineistossa 1* Mari Holopainen argumentoi turvapaikanhakijoiden oleskelulupien puolesta vedoten Suomen työvoiman tarpeeseen. Tynkkynen kuitenkin rajaa turvapaikanhakijat ”matalan koulutuksen porukoiksi”, ”joilla ei ole kielitaitoa” eikä pidä heitä yhtä korkeatasoisina osaajina kuin työperäisiä maahanmuuttajia. Hän siis jakaa ja arvottaa maahanmuuttajia oleskeluluvan haun syyn perusteella. Turvapaikanhakijoiden leimaaminen vähemmän kouluttautuneiksi tai kielitaitoisiksi, verrattuna työperäisiin maahanmuuttajiin, on yleistävää eikä ota huomioon heidän yksilöllisyyttään.

Aineisto 1

Mari Holopainen: ”...näähän on hyvin erilaisia ilmiöitä, että meillä on tilanne, että me tarvitaan osaajia yhteiskuntaan. Me tarvitaan ihmisiä sosiaali- ja terveysalalle ja me

tarvitaan erittäin paljon kymmeniätuhansia työperäisiä maahanmuuttajia. Meillä on yrityksiä joilla on pula erilaisista IT-alan osaajista...”

Sebastian Tynkkynen: ”Nää henkilöt ei ole niitä. Nää on matalan koulutuksen porukoita, jotka tulee, joilla ei ole kielitaitoa.”

Mari Holopainen: ”...nimenomaan...miksi sekoitat niitä. Puhut molemmista nyt niin kuin rinnakkain.”

Sebastian Tynkkynen: ”Nää ei oo korkeita osaajia...”

Aineistossa 2 Keskisarja jakaa ja arvottaa maahanmuuttajat hyviin ja huonoihin sen perusteella, mistä he ovat kotoisin. Hän kieltää kokonaan työperäisen maahanmuuton olemassaolon, mutta ei kuitenkaan kiistä, etteikö Suomella olisi tarvetta EU:n sisäiselle työvoimalle. Myös suomalaisuuden puolustamisen diskurssin viimeisessä aineistoesimerkissä hän puhuu ukrainalaisista ”sivistyneinä ihmisinä”. Seuraavassa katkelmassa Keskisarja rajaa, ettei pidä ”lähi-itäläisiä ja afrikkalaisia koulutuksellisesti, sivistyksellisesti, ammatillisesti samalla tasolla kuin suomalaisia”. Puhuessaan ”hömpäkoulutettavista” Keskisarja viittaa maahanmuuttajiin, jotka koulutautuvat osana kotouttamisprosessia. Hän vähättelee maahanmuuttajien oppimiskykyä tai suomalaista kotouttamispolitiikkaa. Keskisarjan puheista on tulkittavissa ajatus siitä, että jotkut EU:n ulkopuolelta tulevat maahanmuuttajat olisivat vähemmän päteviä, sivistyneitä tai kyvykkäitä oppimaan eivätkä siksi olisi tervetulleita Suomeen. Hän perustelee Suomen korkeita työttömyyslukuja maahanmuutolla, sillä maahanmuuttajat vievät ”supisuomalaisten” työt.

Aineisto 2

Teemu Keskisarja: ”Minä en hyväksy Kokoomuksen retoriikkaa työperäisestä maahanmuutosta. Semmoista ei ole olemassakaan. On olemassa etuusperäinen ja sosiaaliperäinen maahanmuutto. Maassa on käytännössä satatuhatta ulkolaista työtöntä taikka hömppä koulutettavaa samaan aikaan supisuomalaisten työttömien määrän lisääntyä kymmenillä tuhansilla. Meillä ei ole mitään tarvetta ainakaan EU ulkopuoliselle työvoimalle.”

Aineisto 2

Teemu Keskisarja: ”Onko, joku meistä neljästä sitä mieltä, että esimerkiksi afrikkalaiset ja lähi-itäläiset ovat koulutuksellisesti, sivistyksellisesti, ammatillisesti samalla tasolla, kun suomalaiset?”

Keskisarjan retoriikasta on erotettavissa ajatus länsimaalaisuuden, sen kulttuurin ja arvojen paremmuudesta verrattuna Lähi-itään. Hän korostaa omaa kristillistä moraalista hyvyyttään ja arvottaa muslimeita uskontoon liittyvän kärjistetyn stereotypian kautta. Korostamalla omaa Suomessa normatiivista moraalikäsitystä Keskisarja irrottautuu rasismista ja nostaa omaa uskontoaan muita korkeammalle.

Aineisto 2

Teemu Keskisarja: ”Kristittynä tunnen lähimmäisen rakkautta kaikenvärisiä kaiken uskoisia ihmisiä kohtaan. Pudotan roponi kolehtihaaviin, jos keräävät rahaa nälkää näkeville taikka muslimien kiduttamille, alistamille naisille.”

Molemmissa aineistoissa kyseenalaistetaan osaaminen, jota maahanmuuttajat voisivat tuoda Suomeen. Vähemmän älykkyyden, koulutuksen ja sivistyksen stereotypia tietyistä ihmisryhmistä toistuu monta kertaa, minkä perusteella heitä pidetään epäkelvöllisinä työntekijöinä tai maahanmuuttajina. Diskurssissa rajataan ei-toivotuiksi maahanmuuttajiksi ne, jotka ovat turvapaikanhakijoita tai tietyistä EU:n ulkopuolisista maista. Diskurssista löytyy myös uskonnon perusteella arvottava stereotypia. Molemmissa aineistoissa maahanmuuttajista puhutaan yhtenä ryhmänä eikä oteta huomioon heidän monenlaisia taustojaan, osaamista tai tarkoituspäiriään tulla Suomeen.

4.4 Epäoikeudenmukaisuuden diskurssi

Myös epäoikeudenmukaisuuden diskurssissa käytetään vastakkainasettelua retorisenä keinona. Tynkkynen puhuu *Aineistossa 1* ”resurssien väärin käytöstä” sekä niistä, jotka ”eivät käytä [hyväkseen] turvapaikkajärjestelmää, vaan reilusti hakevat työperäistä oleskelulupaa”. Tynkkynen kokee järjestelmän epäreiluksi ja perustelee näkemyksensä väärin turvapaikkajärjestelmää käyttävistä maahanmuuttajista henkilökohtaisen kokemuksensa kautta antamalla esimerkin poikaystävästään, joka ”odotti työperäistä oleskelulupaa yli 9 kuukautta”. Tynkkynen jakaa oleskeluluvan hakevat maahanmuuttajat niihin, jotka hänestä ansaitsevat työperäisen oleskeluluvan ja niihin, jotka eivät.

Aineisto 1

Sebastian Tynkkynen: ”Jos me aletaan ajattelemaan tää turvapaikkajärjestelmä uudella tavalla, että se voidaan mieltää myöskin tämmöisenä työperäisen maahanmuuton väylänä niin sitten. Mutta siihen mä en usko, koska resurssit käytetään väärin. Esimerkiksi mun oma poikaystävä joutui ottamaan työperäistä oleskelulupaa sen yli 9 kuukautta ja tässä me tullaan syrjäyttäneeksi nyt ne ihmiset, jotka ei käytä turvapaikkajärjestelmää, vaan reilusti hakevat työperäistä oleskelulupaa Suomeen ja nää kaksi asiaa pitäisi pystyä pysymään niinku pitämään erillään.”

Aineistossa 2 Keskisarjan mielestä sisällissotaa käyvät Lähi-idän maat ”vaativat länttä maksamaan viulut ja pyssyt”. Hän asettaa vastakkain länsimaat ja Lähi-idän maat. Keskisarja kokee epäreiluksi Lähi-idän maiden maahanmuuttajista huolehtimisen, mutta ei koe samaa ukrainalaisten kohdalla, sillä ajattelee heidän olevan sivistyneitä. Diskurssissa länsimaat nähdään hyötyä antavana ja maahanmuuttajat pelkästään hyötyä ottavana osapuolena, minkä takia Lähi-idän maista tulevien auttamista pidetään epäreiluna Suomelle.

Aineisto 2

Teemu Keskisarja: ”– Ukraina on hyökkäyssodankohde, mutta Irak, Afganistan, Somalia, Sudan, Syyria ja niin edelleen käyvät tulista sisällissotaa itseänsä vastaan ja vaativat länttä maksamaan viulut ja pyssyt. Sen väestönvaihdon, kansanvaelluksen perussuomalaiset pysäyttää.”

Diskurssi on nimetty epäoikeudenmukaisuuden diskurssiksi, koska retoriikassa toistuu epäreilouden kokeminen. Olennaista on, että molemmissa aineistoissa koetaan tiettyjen maahanmuuttajien käyttävän hyväksi maahanmuuttojärjestelmää, joka on suomalaisilta tai työperäisiltä maahanmuuttajilta pois. Diskurssi yksinkertaistaa maahanmuuton prosessia eikä näe mahdollisesti taustalla olevia monisyisiä tekijöitä.

4.5 Vertailuasetelma

Aineistoista oli havaittavissa lähes samat diskurssit; maahanmuuttajien uhkakuvan, maahanmuuttajia, maahanmuuttajia jaotteleva ja arvottava sekä epäoikeudenmukaisuuden diskurssit. Uhkakuvan diskurssissa Tynkkynen ja Keskisarja molemmat liittävät maahanmuuttajat väkivaltaan käyttäen vastakkainasettelua. Jaottelevassa ja arvottavassa diskurssissa Keskisarja jakaa maahanmuuttajat hyviin ja huonoihin kansallisuuden ja Tynkkynen oleskeluluvan hakemisen syyn perusteella.

Diskurssissa perustelut liittyvät stereotypioihin. Epäoikeudenmukaisuuden diskurssissa Tynkkynen kokee oleskeluluvan hakujärjestelmän epäreiluksi työperäistä oleskelulupaa hakeville maahanmuuttajille ja syyttää tästä turvapaikanhakijoita, jotka hänestä ruuhkauttavat järjestelmän. Keskisarja kokee epäoikeudenmukaiseksi suomalaisia ja länsimaita kohtaan Lähi-idästä tulevien maahanmuuttajien vastaanottamisen. Suomalaisuuden puolustamisen diskurssi esiintyy ainoastaan *Aineistossa 2*. Se on lähellä uhkakuvan diskurssia, mutta perustelee maahanmuuttovastaisuutta suomalaisuuden, kulttuurin ja perinnön suojelemisella. Keskisarja käyttää vastakkainasettelua myös tässä diskurssissa.

Vaikka suurin osa diskursseista löytyi molemmista aineistoista, oli niiden välillä myös eroja. *Aineistossa 1* Tynkkynen käyttää hienovaraisempaa kieltä eikä liitä keskusteluun ollenkaan maahanmuuttajien etnistä taustaa toisin kuin *Aineistossa 2* Keskisarja, joka kohdistaa puheensa tiettyihin etnisiin ryhmiin. Maahanmuuttajien uhkakuvan diskurssissa Tynkkynen vihjaa konkreettisen esimerkin kautta maahanmuuttajien olevan uhka, kun taas Keskisarja väittää suoraan maahanmuuttajien olevan väkivaltaisia ilman perusteluja. Maahanmuuttajia jaottelevassa ja arvottavassa diskurssissa Tynkkynen on selkeästi sallivampi työperäistä maahanmuuttoa kohtaan kuin Keskisarja, joka kieltää ensiksi koko työperäisen maahanmuuton olemassaolon. Keskisarjan perustelut maahanmuuttajien jaottelemiselle ovat avoimen rasistisia. Tynkkynen pyrkii perustelemaan kielteisen turvapaikkahakemuksen saaneiden takaisin lähettämistä epäoikeudenmukaisuudella, mutta keskustelun lopuksi ilmaisee pitävänsä turvapaikanhakijoita vähemmän pätevinä ja kouluttautuneina kuin työperäisen oleskeluluvan hakijoita, mikä voi olla mielipiteen taustalla vaikuttava asia. Suurin ero aineistojen välillä on *Aineistossa 1* puuttuva Suomalaisuuden uhkakuvan diskurssi. Ero voi kertoa muutoksesta esimerkiksi perussuomalaisten retoriikassa, asenteissa tai poliittisessa ilmapiirissä. Retoriikaltaan Keskisarja käyttää suorasanaisempaa ja vanhahtavampaa kieltä kuin Tynkkynen, mutta ajatukset argumenttien takana ovat hyvin samankaltaisia.

5 Johtopäätökset

Tässä tutkielmassa tavoitteena oli selvittää, mitä populistisia retorisia diskursseja on erotettavissa perussuomalaisten puheenvuoroista televisiokeskusteluissa, ja miten kyseiset keinot eroavat vuosien 2020 ja 2025 aineistoissa. Tutkielmassa analysoitiin retorisen diskurssianalyysin menetelmin kahta maahanmuuttokysymyksiä käsittelevää televisiokeskustelua, jotka olivat A-studion ja Huomenta

Suomi -ohjelman suoria lähetyksiä. Aineistot muutettiin litteroituun muotoon, jotta niitä voitiin analysoida ja verrata keskenään aineistoesimerkkien avulla. Vertailemalla aineistoja keskenään haluttiin löytää eroja tai samankaltaisuuksia perussuomalaisen retoriikasta eri vuosilta. Mahdollisiin eroihin ajateltiin vaikuttavan esimerkiksi hallitus–oppositio-asetelman muutoksen, aineistojen eri retoristen tyylien sekä vuosien 2020 ja 2025 poliittisten tilanteiden kautta.

Aineistoista löydettiin neljä diskurssia: suomalaisuuden puolustamisen, maahanmuuttajien uhkakuvan, maahanmuuttajia jaottelevan ja arvottavan sekä epäoikeudenmukaisuuden. Keskisarja vetoaa retoriikassaan enemmän suomalaisuuteen ja suomalaisiin, mikä on erotettavissa *Aineistosta 2* myös omana diskurssinaan. Suomalaisuuden puolustamisen diskurssissa suomalaisuus ja kulttuurinen identiteetti koettiin uhatuksi. Uhkakuvan diskurssissa liitettiin maahanmuuttajat ja väkivallan uhka toisiinsa. Maahanmuuttajia jaottelevassa ja arvottavassa diskurssissa aineistojen perusteella maahanmuuttajia jaettiin toivottuihin sekä ei-toivottuihin kansallisuuden ja oleskeluluvan hakemisen perusteella. Epäoikeudenmukaisuuden diskurssissa asetettiin vastakkain länsimaat ja Lähi-idän maat sekä työperäiset maahanmuuttajat ja turvapaikanhakijat. Retoriikassa painotettiin sivistyksen, koulutuksen ja ammatillisuuden eroja ryhmien välillä. *Aineistossa 2* retoriikka oli räväkämpää sekä provosoivampaa kuin *Aineistossa 1*. Kielenkäyttöä voi joidenkin aineistoesimerkkien perusteella sanoa ulkomaalaisvihamieliseksi ja rasistiseksi. Aineistojen retoriikasta teki populistista erityisesti vastakkainasettelu, stereotypisointi ja asioiden yksinkertaistaminen.

Maahanmuuttajien uhkakuvan diskurssissa käytettiin eniten vastakkainasettelua retorisenä keinona ja hyödynnettiin sosiaalisen identiteetin me–te-asetelmaa (Helkama ym. 2020). Diskurssissa jaetaan ihmisiä kahteen, maahanmuuttajiin sekä suomalaisiin. Maahanmuuttajista luodaan kuvaa väkivaltaisena ryhmänä, joka on vaaraksi suomalaisille. *Aineistossa 2* väitteille väkivaltaisuudesta ei löydy perusteita ja retoriikkaa voisikin kuvata vihamieliseksi. Perussuomalaiset ovat ottaneet puoluekentällä paikan ainoana selvästi maahanmuuttokriittisenä puolueena ja suurimmalta osalta hallinneet keskustelua maahanmuutosta. Koska heidän tulokulmaansa liittyy aina jotenkin etnisyys, on muiden puolueiden ollut vaikea ottaa osaa keskusteluun. Se vaikeuttaa demokratian toteutumista ja itse maahanmuutosta keskustelua. Maahanmuuton ongelmien sijaan keskustelussa on keskitytty paljolti retoriikkaan, jolla aiheesta voidaan puhua, kuten vuoden 2025 aineiston aiheuttanut somekohukin osoittaa (Mäntysalo 2023). Maahanmuuttokriittisyys toimii ideologiana, jota perussuomalaiset vahvistavat populismilla. Koska aihe ei tule minkään muun puolueen retoriikassa samalla tavalla ilmi, pystyvät he väittämään edustavansa kansan mielipidettä

maahanmuuttokriittisyyden osalta. Tämä yhteinen yhdistävä tekijä, ei kuitenkaan ole koonnut kannattajista ympärilleen yhtenäistä poliittista aatetta pitävää joukkoa. Maahanmuutolle on annettu ristiriitaisia merkityksenantoja ja sitä voisikin kuvailla kelluvaksi merkitsijäksi (Palonen 2020).

Suomalaisuuden puolustamisen diskurssissa on yhtäläisyyksiä maahanmuuttajien uhkakuvan diskurssin kanssa. Retoriikasta löytyy paljon Laclau'n populismin määritelmän ominaisuuksia kuten identiteetin ja itsemäärityksen piirteitä. *Aineistossa 2* Keskisarja luo katastrofijattelulla paniikkia ja pelkoa suomalaisen kulttuurin sekä koko kulttuurisen identiteetin häviämisestä. Keskisarja puhuu suomalaisuudesta nostalgiseen sävyyn, vaikkei kulttuuri ole pysyvää, vaan muuttuu ihmisten ja ajan myötä. Nostalgialla voidaan vedota ”vanhoihin hyviin aikoihin” ja herättää kuulijassa pelkoa tai vastustusta muutoksia kohtaan. Yhteiskunnan monikulttuuristumista kohtaan se voi näkyä populistisena muutosvastarintana (Wiberg 2011a, 16–17; sit. Herkman 2019, 46). Puheet suomalaisuuden puolustamisesta rakentavat affektiivisen samastumisen sekä vastakkainasettelun kautta yhtenäisyyttä. Keskisarja asettelee vastakkain suomalaiset ja Lähi-idän maista tulevat maahanmuuttajat ja ottaa perussuomalaisille roolin ”väestönvaihdon” pysäyttäjänä ja Suomen suojelijoina. Perussuomalaisten voisi siis ymmärtää edustavan ”kansan” tahtoa myös ollessaan osa ”eliittiä” eli hallitusta (Mudde 2004). Diskurssissa vedotaan perustavanlaatuisiin turvallisuushakuisuuden, selkeyden ja identiteetin eheyden tunteisiin, jotka Herkmanin (2019) mukaan usein näyttäytyvät muukalaisvihana tai nationalismina. Keskisarja ei suoraan määrittele, mitä suomalaisuus on, mutta hän tekee selkeitä rajanvetoja siitä, ketkä eivät kuulu joukkoon. Epämääräinen suomalaisuuden määritelmä jättää samaistumispintaa mahdollisimman monelle, jolloin myös suomalaisuus on kelluva merkitsijä perussuomalaisille (Palonen 2020). Kuten Palonen (2017; 2020) toteaa, oikeistopopulismille, tässä tapauksessa perussuomalaisten kannattajille, on tärkeämpää tietää, ketä vastustetaan kuin se, onko vastarinta yhtenäinen joukko. Yhteinen vihollinen yhdistää tarpeeksi.

Maahanmuuttajia jaottelevassa ja arvottavassa diskurssissa, joidenkin maahanmuuttajien koulutusta, sivistystä ja ammattitaitoisuutta pidettiin liian heikkona Suomeen saapumiseen. Osaamiseen liittyvien ominaisuuksien nähtiin olevan *Aineistossa 1* riippuvaisia statuksesta, jolla maahanmuuttaja hakee oleskelulupaa. *Aineistossa 2* koulutuksen sekä osaamisen määrän nähdään sidonnaisena etnisyyteen. Molemmissa aineistoissa väitteet osaamisen määrästä liittyvät haitallisiin stereotyyppioihin. Toisin kuin *Aineistossa 1*, *Aineistossa 2* vastustetaan työperäistä maahanmuuttoa, koska ulkomaalaisten uskotaan vievän suomalaisten tarvitsemat työpaikat. Tätä argumenttia voi pitää osana populismille ominaista muutosvastarintaa, joka on reaktio globaalistuville työmarkkinoille (Herkman 2019, 49). Argumentin

käyttämistä vain *Aineistossa 2* voisi selittää esimerkiksi Suomen työllisyystilanteen muutokset huonompaan suuntaan kuluneen viiden vuoden aikana. Korkea työttömyys Suomessa on ollut Orpon hallituksen suurimpia teemoja ja siitä on muodostunut myytin (Palonen 2020) kaltainen aihe. Korkeita työttömyyslukuja käytetään siis maahanmuuttovastaisuuden perusteena. Etsimällä syyllistä maahanmuuttajista perussuomalaiset voivat yrittää väistää vastuuta hallituskautensa aikana kasvaneesta työttömyydestä. Maahanmuuttajien arvottaminen ilmenee myös oikeistopopulistisille puolueille tyypillisenä islamvastaisuutena *Aineistossa 2* (Herkman 2019, 13). Keskisarja arvottaa uskontoja ja irrottautuu rasismista viittaamalla omaan kristilliseen moraaliinsa samalla islamin uskontoa alentaen.

Epäoikeudenmukaisuuden diskurssissa *Aineistossa 1* ja *Aineistossa 2* koetaan epäoikeudenmukaisuutta eri ihmisryhmien puolesta ja nähdään tietty osa maahanmuuttajista ongelman aiheuttajina. Populismille tyypillisellä asioita yksinkertaistavalla retoriikalla pyritään luomaan aikaan tunne, että jotakuta syrjitään. Kuulijoita yritetään saada asettumaan herkemmin altavastaajan puolelle. *Aineistossa 1* Tynkkynen pitää työn etsimistä ja työperäisen oleskeluluvan hakemista evätyen turvapaikkahakemuksen jälkeen turvapaikanhakujärjestelmän väärinkäyttönä. Hän ei kuitenkaan ota huomioon maahanmuuttajien tilanteiden yksilöllisyyttä tai turvapaikkahakemusten pitkiä käsittelyaikoja, vaan väittää maahanmuuttajien käyttävän turvapaikkajärjestelmää ”työperäisen maahanmuuton väylänä” ja ”ohituskaistana”, mikä mustavalkoistaa motiiveja hakea oleskelulupaa ja maahanmuuton prosessia. Yksinkertaistamalla asiaa Tynkkynen on helpompi kritisoida sitä. Kritisoimalla järjestelmää hän pyrkii vaikeuttamaan niiden maahanmuuttajien tuloa, joita hän ei halua Suomeen. *Aineistossa 2* Keskisarjan mukaan Lähi-idän maat hyötyvät Suomesta ja länsimaista. Hän ei pidä Lähi-idän maista tulevien maahanmuuttajien osaamista tai panosta arvokkaana Suomelle, mikä on hyvin yksipuolinen näkökulma, vaikka Suomeen tarvitaan työperäisiä maahanmuuttajia. Epäreiluuden tunteeseen vetoamalla hän perustelee EU:n ulkopuolelta tuleviin kohdistuvaa maahanmuuttovastaisuutta.

Populismi voidaan selittää myös tyylinä viestiä (Herkman 2019). *Aineistossa 2* erityisesti käytetään provosoivia sanavalintoja ja esitetään ulkomaalaisvihamielisiä väitteitä, joista suurin osa perustuu mielipiteisiin tai väärään tietoon (Lehto 2025). Keskisarjan keskustelua herättäneen käytöksen televisiossa on spekuloitu olevan tietoisesti provokatiivista esiintymistä, jolla on yritetty korjata perussuomalaisen kannatuslukuja ja herättää ydinkannattajien kiinnostus. Puolueiden retoriikka usein maltillistuu hallitusvastuun aikana (Järvinen 2024), minkä takia räväkkä puhe vaikuttaa tietoiselta päätökseltä. Molemmissa aineistoissa vedotaan perustavanlaatuisiin tunteisiin, kuten

pelkoon sekä vihaan. Tunteisiin vetoamalla voidaan muokata sitä, mitä ja miten puhutaan. Sillä tavalla perussuomalaiset voivat ohjailta maahanmuuttokeskustelua haluamaansa suuntaan. Laitaoikeiston nousu Euroopassa vaikuttaa konkreettisesti keskusteluilmapiiiriin. Rasismia sallivampi ja vastakkain asetteleva retoriikka lisää polarisaatiota (Palonen 2020), joka jakaa yhteiskuntaa ja aiheuttaa jännitteitä ihmisryhmien välille. Jännitteet saattavat johtaa konflikteihin ja epävakauteen yhteiskunnassa. Lisääntyvä populismi tuo mukanaan myös ulkomaalaisvihamielisyyttä ja affektiivisuutta (Herkman 2019). Polarisaatio ja populismi ruokkivat toinen toistaan, jolloin voi syntyä kierre, jonka tuloksena syntyy kiristynyt poliittinen ilmapiiri. Normalisoituneesta populistisesta retoriikasta syntyy uusia vastakkain asettelevia ja ulkomaalaisvihamielisiä diskursseja, jotka todentavat ja tuottavat syrjivämpää yhteiskuntaa (Jokinen ym. 2016). Yhdessä nämä tekijät heikentävät avointa keskusteluilmapiiiriä, horjuttavat demokratiaa ja yhdenvertaisuutta sekä luovat todellisuutta, jossa vetäydytään omaan sisäryhmään peläten ulkopuolisia.

Vuoden 2020 ja 2025 aineistoissa ainut eroava diskurssi oli suomalaisuuden puolustamisen diskurssi. Suomalaisuuden puolustaminen on noussut viidessä vuodessa perussuomalaisille yhä tärkeämmäksi teemaksi. Perussuomalaisten retoriikka on sen myötä radikalisoitunut ja muuttunut nationalisemmaksi. Uuden diskurssin syntymiseen ovat voineet vaikuttaa muun muassa huomattavasti korkeammat maahanmuuttoluvut kuin vuonna 2020, muuttuvat työmarkkinat, huono työllisyystilanne Suomessa, johon hallitus ei ole kyennyt vastaamaan tai perussuomalaisten heikko tulos Ylen kannatusmittauksissa (Orjala 2025). Ero aineistojen retoriikassa voi myös osittain johtua Keskisarjan omasta tyylistä argumentoida. Suorasanaisempi kielenkäyttö vuoden 2025 aineistossa verrattuna vuoden 2020 aineistoon kertoo poliittisten aatteiden sekä arvojen tiukentumisesta Euroopassa ja Suomessa. Konfliktien, muutoksen ja epävarmuuden keskellä kovasanainen populistinen retoriikka kannattaa, sillä se puhuttelee ihmisiä paremmin (Herkman 2019).

Tämän tutkielman vahvuus on sen tarjoama ajankohtainen vertailuasetelma perussuomalaisten retoriikasta. Tutkielma selittää populismin toiminnan logiikkaa ja soveltaa sitä nykyaikaiseen suomalaiseen politiikkaan. Sen tarkoituksena oli tunnistaa todellisuutta todentavia syrjiviä sekä haitallisia diskursseja, jotta puheiden ja seurausten suhdetta olisi helpompi ymmärtää. Vertailemalla pystyttiin havaitsemaan viiden vuoden aikana tapahtunut muutos kohti vihamielisempää ja polarisoivampaa ilmapiiriä. Tutkielma onnistui käsittelemään perussuomalaisten populismia vielä puolueen ollessa hallituksessa ja seuraamaan vuoden 2025 aineiston aiheuttamaa julkista keskustelua rasismista reaaliajassa. Tutkielman puutteena voisi pitää visuaalisten elementtien huomioimattomuutta. Populismiin kuuluvat eleet ja muu visuaalisuus jäivät diskurssianalyysissä

ilman painoarvoa (Canovan 2002, 33; sit. Kiukkanen 2019). Myös aineistojen vertailukelpoisuutta voisi pitää tutkielman heikkoutena. Vuoden 2020 aineisto on huomattavasti vuoden 2025 aineistoa lyhyempi eikä keskustelutilanne ole identtinen. Tutkielmassa analysoitiin perussuomalaisten puolueen diskursseja vain kahden, keskenään hyvin erilaisen kansanedustajan retoriikan perusteella, jolloin yleistettävyys on työn yksi rajoitteista. Omasta poliittisesta näkemyksestä irrottautuminen erityisesti analyysiä ja johtopäätelmiä tehdessä oli tutkielman haastavimpia tehtäviä. Kirjoittaessa ei ollut mahdollista täysin sulkea pois omia mielipiteitä, sillä ne heijastuivat havaintoihin, joita tekstistä löydettiin ja analysoitiin. Kokonaisuudessaan argumentteja kuitenkin onnistuttiin peilaamaan hyvin aikaisempaan tutkimuskirjallisuuteen ja aineistoesimerkkeihin. Jatkossa olisi kiinnostavaa tutkia perussuomalaisten populistisen retoriikan seurauksia ja poliittisen tilanteen kulkua vielä vuoden 2025 hallituskauden päätyttyä. Jatkuuko laita-oikeiston nousu Suomessa ja maailmalla vielä viiden vuoden kuluttua? Ja nousevatko perussuomalaiset vielä vuoden 2027 tai 2031 eduskuntavaaleissa populistisella retoriikallaan suurimpien puolueiden joukkoon?

Populismi tulee todennäköisesti olemaan osa politiikkaa aina jossain määrin. Toistaiseksi vielä Euroopan mittakaavassa maltilliset perussuomalaiset ovat osoittaneet, miten populistisella retoriikalla voi polarisoida ihmisryhmiä. Siksi populismin tutkimuksen tärkeyttä demokraattiselle ja yhdenvertaiselle Suomelle ei voi korostaa liikaa.

6 Lähteet

6.1 Aineistolähteet

”Leikkaako hallitus maahanmuutosta?” julkaistu 27. elokuuta 2025, julkaissut Yle, A-studio, 19 min. 32s., <https://areena.yle.fi/1-3229465>.

”Laittomille maahanmuuttajille helpommin oleskelulupia? Tätä mieltä asiasta ovat Vihreiden mari Holopainen ja Perussuomalaisten Sebastian Tynkkynen”, julkaistu 2. marraskuuta 2020, julkaissut MTV Huomenta Suomi, 8 min. 52s., <https://www.mtv.fi/lyhyet/fbc6a10989a25baecab1/video-laittomille-maahanmuuttajille-helpommin-oleskelulupia-tata-mielta-asiasta-ovat-vihreiden-mari-holopainen-ja-perussuomalaisten-sebastian-tynkkyenen>.

6.2 Kirjallisuuslähteet

Alaranta, T. 2014. ”Turkin demokraatit ja diktatuurit.” *Politiikasta – ajankohtainen ja ajaton tiedeverkkolehti*, 9. kesäkuuta.

Bonikowski, B. ja Gidron N. 2016. ”Multiple Traditions in Populism Research: Toward a Theoretical Synthesis.” *APSA Comparative Politics Newsletter* 26(12): 7–14.

Canovan, M. 2005. *The People*. Polity.

Canovan, M. 2002. ”Taking Politics to the People: Populism as the Ideology of Democracy.” Teoksessa *Democracies and the Populist Challenge*, toimittaneet Meny, Y. ja Surel Y. Palgrave McMillian UK: London.

Cazes, M. 2025. ”Populismien evoluutio Suomessa.” *Politiikka* 67(1): 62–65.

Cazes, M. 2019. ”Populismien evoluutio Suomessa.” *Politiikasta – ajankohtainen ja ajaton tiedeverkkolehti*, 21. joulukuuta.

Granfelt, A. 2010. ”Perussuomalaiset - oikeistopopulistit nousussa?” Pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopisto. <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/660bcc60-47c7-4997-9218-6a76f799e32a/content>.

Heikkilä, A. 2024. ”Analyysi: Äärioikeiston murskavoitto eurovaaleissa viemässä Ranskan poliittiseen kaaokseen.” *Yle Uutiset*, 21. syyskuuta. <https://yle.fi/a/74-20093033>.

Helkaman, K., Myllyniemi R., Liebkind K., Ruusuvuori J., Lönnqvist J.-E., Hankonen N., Renvik T. A., Jasinskaja-Lahtinen I. ja Lipponen J. 2020. *Johdatus sosiaalipsykologiaan* 11. painos, toimittanut Helkama, K. Edita: Helsinki.

Herkman, J. 2019. *Populismien aika*. Vastapaino: Tampere.

Hirvonen, O. 2020. ”Tunnustus, demokratia ja populismi.” Teoksessa *Tunnustuksen filosofia ja politiikka: Hegelistä nykypäivään*, toimittanut Hirvonen, O. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura: Helsinki.

Jokinen, A., Juhila K. ja Suoninen E. 2016. *Diskurssianalyysin aakkoset*. Vastapaino: Tampere.

Jokinen, A., Juhila K. ja Suoninen E. 1999. *Diskurssianalyysi liikkeessä*. Vastapaino: Tampere.

Järvinen, J. 2024. ”Vastuulliset hallituspuolueet ja räyhäävä oppositio? Hallitusvastuun vaikutus populistiseen puheeseen.” *Politiikka* 66(4).

Kangas, L. 2023. ”Osa Perussuomalaisista käyttää äärioikeistolaista puhetapaa, koska puolue ei halua menettää äänestäjiä radikaaleille pienpuolueille, arvioi tutkija.” *Yle Uutiset*, 29. kesäkuuta. <https://yle.fi/a/74-20038914>.

Koivisto, M. 2020. ”Ylen kannatusmittaus: Perussuomalaiset nousi SDP:n ohi suosituimmaksi puolueeksi – Kokoomus vajoaa edelleen. Perussuomalaiset ja SDP kamppailevat nyt hyvin tasaväkisinä suosituimman puoleen asemasta.” *Yle Uutiset*, 6. lokakuuta. <https://yle.fi/a/3-11677649>.

Kiukkanen, V. 2019. ”Populistinen tyyli Laura Huhtasaaren videoblogeissa - Retorinen analyysi.” Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto. <https://helda.helsinki.fi/server/api/core/bitstreams/b545795b-4c4f-4f7c-8c7d-487b21b419e1/content>

Kotonen, T. 2023. ”Äärioikeisto ja sen määritelmä.” *Politiikasta – ajankohtainen ja ajaton tiedeverkkolehti*, 5. toukokuuta. <https://politiikasta.fi/aarioikeisto-ja-sen-maaritelmat/>.

- Laari, J. 2000. ”Diskurssiteoria.” Arvio teoksesta: *New Theories of Discourse: Laclau, Mouffe, and Zizek*, kirjoittanut Torfing, J. *Sosiologia* 37(1).
- Liikanen, I. 2003. ”Kansa: Fennomanian kansa-käsite ja modernin politiikan kieli.” Teoksessa *Käsitteet liikkeessä: Suomen poliittisen kulttuurin käsitehistoria*, toimittaneet Hyvärinen, M., Kurunmäki J. ja Palonen K. ja Pulkkinen T. ja Stenius H. Tampere: Vastapaino.
- Moffitt, B. 2016. *The Global Rise of Populism – Performance, Political Style and Representation*. Stanford University Press.
- Mudde, C. 2004. ”The Populist Zeitgeist.” *Government and Opposition* 39(40): 541–563.
- Mudde, C. 2007. *Populist radical right parties in Europe*. Cambridge University Press: Cambridge.
- MTV Katsomo. 2025. ”Huomenta Suomi.” MTV Uutiset.
<https://www.mtv.fi/ohjelma/7f26814afbc512b3338f/huomenta-suomi?tab=details>.
- MTV Oy. 2024. ”MTV Oy:n palveluiden käyttöehdot.” <https://www.mtv.fi/kayttoehdot>.
- Mäntysalo, J. 2023. ”Eduskunta käsittelee tänään hallituksen rasismitiedonantoa – näin kesän tapahtumat etenivät.” *Yle Uutiset*, 6. syyskuuta. <https://yle.fi/a/74-20048683>.
- Niiniluoto, I. 2019. ”Kuka hukkasi totuuden.” *Tieteessä tapahtuu* 37(2).
- Orjala, A. 2025. ”Kannatusmittaus: kokoomuksen kannatuksesta sulii miltei kaksi prosenttiyksikköä.” *Yle Uutiset*, 7. elokuuta. <https://yle.fi/a/74-20176096>.
- Palonen, E. ja Saresma T., toimittaneet. 2017. *Jätkät ja jytkyt*. Tampere: Vastapaino.
- Palonen, E. 2017. ”Demokratiaa ei demografiaa. Populismikriittisen populismin tuolle puolen.” *Niin & Näin* 29(1): 28–29.
- Palonen, E. 2018. ”Finland: Political development and data for 2017.” *European Journal of Political Research Political Data Yearbook* 57(1): 92–97. <https://doi.org/10.1111/2047-8852.12219>
- Palonen, E. 2020. ”Populismin muoto, diskursiivisuus ja retoriikka: analyysi soinilaisuudesta.” *Politiikka* 62(2): 125–145.

- Pilke, A. 2019. ”Ylen kannatusmittaus: Perussuomalaiset kiilasi kakkoseksi, SDP:n etumatka kutistunut.” *Yle Uutiset*, 11. huhtikuuta. <https://yle.fi/a/3-10731903>.
- Pääjärvi, S. ja Palsa L. 2015. ”Entäs aikuiset? Katsaus medialukutaidon edistämiseen digitalisoituvassa Suomessa.” *Aikuiskasvatus* 35(3): 199–207.
- Rantasalo, T. ja Korte H. 2025. ”A-studion keskustelusta useita rikosilmoituksia, Keskisarja puhui ’heikkolaatuisista tulokkaista’.” *Helsingin Sanomat*, 29. elokuuta. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000011460560.html>.
- Saarinen, T. 2024. ”Eskatologinen populismi ja väestönvaihtomyytti.” *Kulttuurintutkimus* 41(2): 38–54.
- Taggart, P. 2004. ”Populism and Representative Politics in Contemporary Europe.” *Journal of Political Ideologies* 9(3): 269–288.
- Tilastokeskus. 2025. ”Avainluvut.” Eduskuntavaalit. <https://stat.fi/tilasto/muutl>.
- Tilastokeskus. 2024. ”Muuttoliike kuukausittain sukupuolen mukaan, 1990–2024.” https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_muutl/statfin_muutl_pxt_119z.px/table/tableViewLayout1/.
- Tilastokeskus. 2023. ”Eduskuntavaalit 2023, tarkastuslaskennan tulos.” Eduskuntavaalit. <https://stat.fi/julkaisu/cl8lkinf9pwt30cvz5uvtgprk>.
- Tilastokeskus. 2011. ”Perussuomalaiset vaalien suurvoittaja, Kokoomus nousi suurimmaksi puolueeksi eduskuntavaaleissa 2011.” Eduskuntavaalit. https://stat.fi/til/evaa/2011/evaa_2011_2011-04-29_tie_001_fi.html.
- Turtiainen, S. 2024. ”Viesti idästä.” *Helsingin Sanomat*, 2. syyskuuta. <https://www.hs.fi/kirjeenvaihtajat/art-2000010654297.html>.
- Valtioneuvosto. 2023. ”Pääministeri Orpon hallitus.” Suomen hallitukset ja ministerit. <https://valtioneuvosto.fi/hallitukset-ja-ministerit/hallitukset/-/gov/marin>.
- Valtioneuvosto. 2019. ”Marin.” Suomen hallitukset ja ministerit. <https://valtioneuvosto.fi/hallitukset>.

Valtioneuvosto. 2015. ”Sipilä.” Suomen hallitukset ja ministerit.

<https://valtioneuvosto.fi/hallitukset>.

Vuori, A. 2022. ”Populismi Joe Bidenin ja Bernie Sandersin twiiteissä Yhdysvaltojen 2020 presidentinvaaleissa.” Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto.

<http://hdl.handle.net/10138/339967>.

Wiberg, M. 2011a. ”Mitä populismi on?” Teoksessa *Populismi: Kriittinen arvio*, toimittanut Wiberg M. Helsinki: Edita.

Wilhelmus, L. 2024. ”Laitaoikeiston hetki.” *Yle Poliitiikka*, 26. tammikuuta. <https://yle.fi/a/74-20070169>.

Yle Areena. A-studio. Yle Uutiset. <https://areena.yle.fi/1-3229465>.

Yle. 2025. ”Yle Areenan käyttöehdot.” <https://yle.fi/aihe/a/20-10005838>.

Ylä-Anttila, T. 2019. ”Populismista, eli miestä ja muista.” *Media & viestintä* 42(2): 146–149.